ԺԱ. ՏԱՐԻ 3148 | 5 ՕԳՈՍՏՈՍ 1894 | 15 ՍԷՖԷՐ 1312 | ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وڭ غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը [illegible]	Ղրուշ	50

Խմբագրութ[illegible] ուղղուած [illegible] կամ այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՊԱՂՏԱՍԱՐ - ՊԱՏՈՒԵԼԻ[*]

Պէտք է գիտնալ որ՝ հին ատեն Քերականութիւն գիտցողը մատով կը ցուցնէին, և սխալ մեկնողները կը ծեծուէին, ֆալախի կ'առնուէին. ուստի, հարկ էր որ Քերականութիւն դասաւորը, Քերականութիւն շինող և հրատարակել տալու համարձակողը՝ լաւ գիտնար և ամեն տեսակ հարցի պատասխանէր։ Քերականական խնդրոյ համար երկու միաբան վարդապետներ գանակոծուեցան յէջմիածին (1)։ Նոյնպէս, միեւնոյն տարին, միեւնոյն անմեղ մեղքին համար չէ՞ր որ Սեբաստացի Մխիթար վարդապետն ալ Պատրիարքարանի մէջ պատժուեցաւ։

Մայրաքաղաքիս մէջ՝ Քերականութիւնը աւանդաբար կը դասախօսուէր. Եւ առաջին անգամ այս ուսումը հոս բերող և ժողովրդեան աւանդողը եղած է Ջուղայեցի Աստուածատուր հեզահոգի վարդապետը, յորմէ ուսած է, կ'ըսեն, Նաեւ Մխիթար Սեբաստացին իր Քերականութիւնը, Ճարտասանութիւնը և Տրամաբանութիւնը. և վերջը ի գլուխ՝ Իզմիր, Կիպրոսի վանքը և այլուր գաղթելով, հուսկ ուրեմն կազմակերպած և հաստատած է Վենետկոյ ուսումնական միաբանութիւնը։

Մեր հին վարժապետները, ինքզինքնուն կարեւորութիւն չէին տար, և գործերնին բարձրացնելու համար անձերնին կը խոնարհեցնէին՝ «չնչին, տրուպ, նուաստ, անպիտան, ծառայից ծառայ» և այլ համեստ ածականներ կցելով ստորագրութիւններնուն։ Այդ պատուելիները՝ իրենց գրական աշխատութեանց յառաջաբանները՝ ուռուցիկ ոճով չի գրելէ զատ, ամենախոնարհ ակնածութեամբ կը վերաբերուէին ընթերցողաց հետ։

Պաղտասար-Դպիր՝ գրելու տարբեր ոճ մը ունի, յորմէ կ'երեւի թէ, ոչ միայն ճիշդ գրող մ'է, ըստ իւր ատուութեան, այլ և հանճարեղ պատրաստաբան ալ եղած է։ Իր գլուխ-գործոցը համարուող Քերականութեան սկիզբը դրած յառաջաբանին վերջի քանի մը տողերէն ալ կրնայ մակաբերուիլ հեղինակին համեստ վիճակը։

Ահա թէ ինչ կը գրէ.

Ուսումնասէր սիրելեացդ իմոց յայտ լիցի։

Ի վաղուց հետէ կամ էր ինձ թէպէտ գրել տետրակ մի Քերականութեան դիւրալուր ոճիւ սակս նորավարժից կրթութեան, սակայն տկարութիւն հեքոյս մտաց և զբաղումն ատի կենաց՝ օգնելով միմեանց, ո՛չ տային ինձ թոյլ՝ հաւաքել զնոյն։ Իսկ այժմ սակս ստիպելոյ քանի մի եղբարց ուսումնասիրաց՝ հարկեցայ սիրով՝ զվաղեմի ցիր և ցան գրեցեալսն յինէն՝ հաւաքել ի մի՝ և առնել գրքոյկ մի համառօտ իբր զնախակրթութիւն ինչ այբբենական և դռնակ մի ներածութեան առ կատարեալ շարագրածս նախնեաց մերոց քերթողաց՝ կամ առ մեօք իսկ փայլողաց։

Եւ կը վերջացնէ հետեւեալ խոնարհագոյն բանաձեւով.

Եթէ գտցի հաճոյ ինչ աստ, ձերինդ մտաց խոհեմագոյն քննութեանց, այն տեսուն են տուրք, յորմէ իբր յականէ միոջէ աղբերական ամենայն բարիք։ Իսկ եթէ անօգուտ ինչ կամ սխալանս խոսեցայ, զայն իմումս տգաս մտաց վարկանելով, ուղղ լինիջիք։

Չմոռնար Պաղտասար՝ նաեւ մեր քերթողահօր Մովսէս Խորենացւոյն պատկերը դնել, քառեակով մը.

«Քերթողահայր մեծն Մովսէս, — Եր սերընդեամբ ի Հայ ազգէս, — Յորմէ ուսաք մեք վարժապէս, — Ըզքերթութեան ազնիւ հանդէս»։

Այդ ժամանակի պատուելիները մեկնիչ էին ընդհանրապէս. այս բանը նոյն իսկ իրենք զգալով, ըստ այնմ կը պատրաստուէին։ Աշխարհականները, վարդապետները, և մինչեւ իսկ բարձրաստիճան եպիսկոպոսները չէին վարաներ բան հարցնելու անոնց, և իրենց տարակոյսները կը փարատէին պատուելիներու կողմանէ տրուած մեկնութեամբը, որ շատ անգամ խրթնաբանութեամբ համեմեալ էին։ Հին պատուելիները գրեթէ բնական կոչումէ զատ, օժտեալ էին պատրաստաբան, ճարտար, կրօնասէր, հեզ եւ խոնարհ լինելու, որպէս զի ամեն դասակարգէն ալ յարգուէին ու գնահատուէին։ Ապաքէն առ պատուելին ուղղեալ հարցերուն մէջ կարեւորներ ալ կային, անկարեւորներ ալ։ Կարեւորները կրօնական ծանրակշիռ հարցեր էին, որ կ'ուղղուէին բարձր եկեղեցական դասէն և Ամիրայներէն. իսկ ժողովրդեան ռամիկ մասին հարցերն էին՝ նոյնպէս կրօնական, բայց աւելի դժուարին։ Զոր օրինակ.

«—Պատուելի՛, կըսէին, Սաղմոսի մէջ քանի՞ տուն կայ առանց «ջ»ի։

«—Հաւատով խոստովանիմին մէջը քանի՞ «ջ» կայ, և այլն։

Պատուելիք՝ ասոնց պատասխանները հեշտիւ կուտային, ու չէին նեղանար։

Այսպէս Պաղտասար պատուելիի Քերականութիւնն ալ տեսակ մը գրական մանեակ է կրնայ ըսուիլ, յորում ամեն բան մանրամասն բացատրուած է. անանկ որ հարցասէրին խնդիրներ ընելու գրեթէ գործ չէ թողուցած։

Պաղտասարեան Քերականութեան առաջին հատորը՝ նախ [illegible] բանին համառօտ և դիւրուսոյց ոճով աւանդելէ յետոյ, նորէն կ'սկսի, իւրաքանչիւր գլխոյ կամ պրակաց վրայ աւելի ընդարձակօրէն և մանրամասն տեղեկութիւններ տալ։ Մեր արդի քերականները՝ դիւրուսոյց ոճ ընտրելու համար կրնան օգտուիլ Պաղտասար-Պատուելիին թէ՛ համառօտ և թէ՛ ընդարձակ քերականութիւններէն։

Երկհատոր քերականութեան երկրորդ մասը՝ Շարամաբանութիւն կամ կիրառութիւն, Համաձայնութեան բոլոր կանոնները աւանդելէ յետոյ, բանաստեղծութեան և այլ յարակից գիտութեանց վրայ ալ բաւական ընդարձակ կը խօսի, և մենք իրաւունք ունինք Պաղտասար Պատուելին ժամանակակից բոլոր ազգային քերականաց նախահայրը կամ վարժապետը ընդունելու և հռչակելու։

Ս. Ց. ԱՑՎԱԶԵԱՆ

[Շարունակելի]

---

[*] Շարունակութիւն չորեքշաբթի աւուր թիւն։

(1) Ոմանք կը կարծեն թէ՝ «էջէմ» բայը խոնարհած ըլլալնուն համար։

ԱՐՍԼԱՆՊԷԿԻ ՀՐԴԵՀԸ

Արսլանպէկի հրդեհին վրայ, զոր հեռագիրը ծանոյց արդէն, Իզմիտէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդուին մեզ.

Կը յիշուի թէ 1886 սեպտեմբեր ամսոյն մէջ մեծ հրդեհ մը ամբողջովին աւերակ դարձուց հոյաշնակ Արսլանպէկ գիւղը։ Շնորհիւ կայս. կառավարութեան հոգածութեան ու նպաստից, ինչպէս նաեւ Ազգ. Պատրիարքարանի ստաղութեան և վիճակիս առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս Յովակիմեանի նախագահութեամբ տեղւոյն ազգայիններէ կազմուած յանձնաժողովին ջանից, յիշեալ գիւղը վերաշինուած էր նոր ոճով, լայն փողոցներով ու ընդարձակ ծառուղիներով, այնպէս որ քիչ մը եւս բարեզարդուելով Իզմիտի գեղեցկագոյն գիւղը պիտի դառնար։ Եւ, ահա, յուլիս 31, կիրակի իրիկունը, նոր և աղետալի հրդեհ մը եկաւ լափլիզել գիւղն համակ ու նորէն աւերակ դարձուց զայն։

Հրդեհը ծագեցաւ Պալաժեան Խաչատուր աղայի տունէն որուն մէկ մասը քանի կոտրտուքներով լեցուած ըլլալով, պզտիկ տղայոց խաղացած պահուն կը բռնկի եւ ծնողաց անուշադրութեամբ կը ծաւալի։ Թէեւ ասոնք կը փորձեն առանց մեկուն իմաց տալու աղէտին առաջքն առնել, բայց անկարելի կ'ըլլայ։ Գիւղացիք տեսնելով հրդեհը եւ չարաչուք անցեալը յիշելով, գիւղին մէջ գտնուած միակ ջրհանը կը բերեն որ անզօր կ'ըլլայ բոցերուն ընթացքը կասեցնելու։ Այն ատեն, ամեն մարդ կը թողու ջրհանը եւ կ'երթայ իր ընտանիքը ու տունը ազատել։ Այսպէս, գրեթէ ամբողջ գիւղը այրացաւեր վիճակի կ'ենթարկուի քիչ ժամանակուան մէջ։

517 տուներէ բաղկացեալ այդ գիւղին մէջ այսօր կը մնան միայն 11 տուներ որոնք ազատուած են արքունի գործարանի զինուորաց և Իզմիտէն հասնող ջրհանկիր երիտասարդաց ջանիւք։ Մեծագոյն մասն ու աւերումը կրած են գիւղին մատուռը, վարժարանը, ազգ. կալուածները, շուկային մէջ գտնուած կրպակները, փուռերը և մեծ մասամբ անոնց ձմրան պաշարն ու խոզակն որոնք դեռ տուներու մէջ կը մնային։ Բնիկ Իզմիտցի Հէլվաճեան Յովհաննէս աղայի խոզակները, շուրջ 300 բիլէ, ամբողջովին այրած են։ Եթէ մխիթարական կէտ մը կայ, սա է որ մարդու վնաս կամ մահ չիկայ։

Երբ աղէտին լուրը տարածուեցաւ Իզմիտի քաղաքին մէջ, կառավարիչ Սէլիմ Սըրրի փաշա և զինուորական հրամանատար Սատէտտին փաշա փութացին յԱրսլանպէկ, հարկ եղած օգնութիւնները հասցնելու համար հրկիզելոց։ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս որ Ատաբազար կը գտնուէր, վերջին երկրաշարժէն սաստկապէս վնասուած ազգայինները մխիթարելու և 700ի չափ խարխլած ու փլած տուներու բնակիչներուն հանգանակութեամբ օգնութիւն հասցնելու, հեռագրաւ իմացաւ այս նոր աղէտին լուրը։

Արկածելոց ի նպաստ [illegible] կը հասնէին հետզհետէ, քաղաքէս և շրջակայ գիւղերէն, 835 քիլօ հաց Նիկոմիդիոյ Թաղապետութենէն, 400 քիլօ հաց ազգ. փուռէն և 25 օխա ծխախոտ Ճեռամի Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց ոմանց, որք փութացեր էին հասնիլ յօգնութիւն, 200 քիլօ հաց՝ Թանաքճի էֆ. 100 քիլօ հաց՝ Մեքոն էֆ. Գասպարեան, մէկ տակառ աղած ձուկ Մ. Գասպար էֆ. Աղաեան, Պարտիզակէն Արժ. Կարապետ վարդապետ, քահանայ հայրեր, Թաղական խորհրդոյ անդամք ոմանք կը հասնէին հոն հետերնին բերելով 715 հաց և 110 օխայ ծխախոտ. Օվաճըքէն 290 հաց, 20 օխա ծխախոտ և պանիր։ Սրբազան Առաջնորդ հայրը Տէլիքլի Տաշ հասած պահուն այսչափ ինչ միայն կը գտնայ և կը տանի իւր հետ յԱրսլանպէկ։

Արսլանպէկի հրկիզեալ ժողովուրդն որ պահ մը մխիթարուեցաւ կառավարիչ փաշային ու զինուորական հրամանատարին և Գեր. առաջնորդ Հօր ներկայութեամբ ինչպէս նաեւ շրջակայ գիւղօրէից քահանայ հարց և երեւելեաց ձեռնտուութեամբ, իր բոլոր յոյսը դրած է կայս. կառավարութեան հայրական գթասրտութեան և մարդասէրներու նպաստին վրայ։ Իրենց բնակարանները աւերակաց կոյտ մը դարձած են և իրենք՝ մասամբ ցնցոտիներով գաղթած են մօտակայ գիւղերն, մօտալուտ աշնան ու ձմրան մէջ պատսպարան մը ճարելու ակնկալ։

ՃԵՐՄԱԿ ԱՐՋԵՐԸ

«Ֆիկառօ»ի գրական բաժնին մէջ Լապատի Լակամպ հետեւեալ շահեկան ուսումնասիրութիւնը կը հրատարակէ Բեւեռային ճերմակ արջերուն բարքերուն ու սովորութիւններուն վրայ.

Պ. Նանսըն հռչակաւոր երկրախոյզ մը չէ միայն, անվեհեր արշիչ մըն ալ է։ Բեւեռային ծովերուն մէջ իր առաջին ուղեւորութեանը ատեն մը Կրօէնլանտի արեւելեան ափունքներուն վրայ անցուց։ Հաճոյքները շատ հազուադէպ են այդ անհիւրընկալ եզերքներուն վրայ, և այդ սառուցապատ ամայութիւններուն մէջ մոլորած եւրոպացիներուն միակ զբօսանքն է պատերազմիլ երկրին միակ իշխին հետ։ Արդարեւ դժուար կ'երեւայ մեզ որսորդութիւն անունը տալ շարք մը մենամարտներու ընդմէջ մարդու և հակառակորդի մը որ ոչ միայն մորթէն չանցուներ փախչիլ, այլ և տրամադիր կ'երեւայ յարձակողական։

Ճերմակ արջը միակ ուժը կը նկատուի սառոյցի երկրին մէջ, և իրեն դիմադրող թշնամիի հանդիպելու վարժուած չըլլալով, շատ անգամ տրամադրութիւններ ցոյց կուտայ իր երկրներն ինկող այցելուներուն նկատմամբ։

Նորվեկիացի գիտուն բեւեռախոյզը իր Կրօէնլանտի ուղեւորութենէն չէ շատացած բերելով բազմաթիւ աւարներ որք կը հաստատեն իր սուր նշանառութիւնը, այլ ուզած է խորապէս ճանչնալ բնաւորութիւնն ու կենցաղն արջերուն զորս մորթազերծ կ'ընէր, և բնաւ առիթը չէ փախուցած օրն օրին նշանակելու սովորութիւնները կենդանիի մը որուն բարքերը շատ քիչ ծանօթ են։ Երբեմն, Պ. Նանսըն չի կրնար թագուն արգահատանք մը չզգալ իր գնտակներուն տակ ինկող զոհերուն համար։

Բեւեռային ծովերու առաջին խուզարկուները կլիմայի ազդեցութեանը վերագրեցին այդ երկիրներուն մէջ վխտացող արջերուն գոյնը։ Բեւեռին արջը մենակեաց մըն է արարչութեան մէջ. արջերուն կարգը դասուելուն պատճառն այն է որ բնագէտները ստիպուած էին ընտանիք մը ապահովել անոր։ Իր եւրոպայի և ամերիկայի ցեղակիցներուն հետ շատ հեռաւոր արենակցութեան կապերով կը կապուի։ Հին և նոր աշխարհի իր տարակուսելի ազգականներէն իր մորթին փայլուն սպիտակութեամբը չորոշուիր միայն, վիզն աւելի ճկուն է, ցռուկն աւելի երկար և մանաւանդ ոտքերն աւելի լայն, մատներուն մինչեւ կէսը մաշկապատ, կարծես ծովերուն մէջ լողալու քան ծառերուն վրայ ելլալու համար։ Իր բազմագոյն ազգականները կը գերազանցէ իր հասակովն ալ, որուն բարձրութիւնը երկուքուկէս մեթրը կ'անցնի երբ ոտքի կենայ մաքառելու համար, և իր ծանրութեամբը որ երբեմն կը հասնի եօթն հարիւր յիսուն քիլոկրամի խոշոր թիւին։

Այս հսկային և իր ազգականներն ըլլալու յաւակնող գաճաճներուն միջեւ բընաւորութեանց տարբերութիւնն ալ ոչ նուազ զգալի է։ Ճերմակ արջն աւելի քաջասիրտ և աւելի վայրագ է քան իր արենակիցներն և աւելի ալ խելացի է։

Մինչ թուխ կամ սեւ արջերը՝ քաղաքակրթութեան առաջդիմութենէն ոտնակոխ՝ տարագիր կեանք մը կը վարեն ու անմատչելի լեռներու գագաթը կ'ապաստանին կամ թէ տօնավաճառի դերասաններու արհեստը կը գործեն ապրուստնին ճարելու համար, բեւեռին անհերքելի տէրը կը պտտի սառոյցին վրայ կատարեալ ապահովութեամբ մը։ Կը կասի ճամբուն վրայ հանդպած ծովափիղերուն դէմ և չափազանց չի յուզուիր մարդերու ներկայութենէն որք իր երկիրները կը համարձակին այցելել։

Սակայն, իր ուժին գիտակցութիւնը չարգիլեր այս հսկան որ հնարամտութեան չդիմէ երբ ուզէ յանկարծակի բռնել հակառակորդ մը որ կը ջանայ խուսափիլ։ Փոկերուն խուճապութիւնը, բէւեռ արտակարգ հոտառութեան մը հետ միացած, արգելք չըլլար սակայն որ այս խեղճ կենդանիները ստորեայ ուտելիքը չըլլան իրենց բնական թշնամիին։

Երբ այս ջրակենցաղներէն մէկը, ջուրի մէջ բնակելէ խոնջ, կուզէ սառոյցին վրայ փռուելու հաճոյքն զգալ մաքուր օդ ծծելու համար, ճերմակ արջը որ հեռուէն հոտն առած է համեղ խնճոյքի մը, հովին դէմ առագաստները պարզող նաւու մը պէս հնարքներ կը բանեցունէ։ Այս ռազմագէտը գիտէ որ փոկը իր սուր հոտառութեամբը շատ հեռուէն կը զգայ վտանգը, եթէ բեւեռային երկիրներու պաղ և կծու օդը կասկածելի բոյրեր բերէ իրեն։ Հովն իրեն միջակից առնելով որ չի մատներ իր ներկայութիւնը, արջը կը մօտենայ սառոյցներուն եզրին ապաստանելով և իր մատները այնպէս մը կծկելով որ մազոտ մասին վրայ միայն կոխէ։ Փոկը, այս անակնկալ յարձակումէն յանկարծակիի եկած, կը բզկտուի՝ ինքզինքը պաշտպանելու ժամանակ իսկ չունեցած։

Այսօրինակ յարձակումներու չենթարկուելու համար, խելացի փոկերը երբեք չեն երթար սառնակոյտերուն վրայ հանգչելու և նախամեծար կը համարին առանձին զանգուածի մը վրայ կենալ, որպէսզի միշտ պատրաստ ըլլան ջուրը նետուելու։ Արդարեւ բեւեռային արջը նշանաւոր լուղորդ է, բայց արագութեան մասին չկրնար փոկի մը հետ մրցիլ։

Այս նրբամիտ գազանը որ շատ անգամ հաճոյքի համար կը սպանէ, մինակ անգութ չէ, փոքր տկարութիւններ ալ ունի։ Բեւեռային ծովերու խուզարկիչները որք մօտէն ուսումնասիրած են անոր բնաւորութիւնը, շատ զարմացած են անոր վրայ գտնելով բոլորովին կնոջական հետաքրքրութիւն մը։

Վա՛յ այն զբօսաշրջիկին որ աւելի դիւրաւ քալելու համար սառոյցներուն մէջէն, պահ մը կը բաժնուի իր ուղեւորական պայուսակէն։ Արջն որ միշտ շատ հեռու չէ, կասկածելի ծրարին հոտը կ'առնէ, ակռայի հարուածով մը կը բանայ զայն, պարունակութիւնը կը քննէ մաքսաւորի մը զգուշութեամբը։ Յետոյ կը լափէ ամեն ինչ որ ուտելի երեւնայ իրեն՝ կը ջախջախէ սրուակները և իր հզօր ծնօտներուն մէջ կը գալարէ անագէ տուփերը։ Քանի մը վայրկեանի մէջ, այս աճարկու քննութեան ենթարկուած պայուսակէն անձեւ բեկորներ կը մնան լոկ։

Այս գազանը ատոնին կեանքն ալ չի յարգեր բնաւ, վասնզի քարէ շէնքերն անծանօթ են Կրօէնլանտի արեւելեան եզերքներուն վրայ։ Իրիկուն մը, տօքթոր Քանի բեւեռախոյզ մարմնոյ հետեւող նաւազները կը ճաշէին իրենց վրանին տակ երբ տեսան ցռուկ մը որ ներս մտած էր վրանին ծակէն, ուրկից օդ կ'առնէին։ Ճերմակ արջ մըն էր որ կուզէր իմանալ եւրոպեան խոհանոցին գաղտնիքները եւ տեղւոյն վրայ դիտել քաղաքակիրթ մարդոց բարքերն ու սովորոյթները։ Նաւազներէն մէկը ծրար մը լուցկի վառեց որք անմիջապէս բռնկեցան և ծծումբի հոտով լեցուցին անակնկալ հիւրին ռնգունքները։ Սա խուլ մռլտուքով մը յայտնեց թէ շատ գոհ չեղաւ այդ ընդունելութենէն, բայց չուզեց այդ նախատինքին վրէժը լուծել ու արժանավայել կերպով քաշուեցաւ գնաց։

Ճերմակ արջին անդիմադրելի հետաքրքրութիւնը շատ անգամ միակ միջոցն է որով այս գազանէն հալածուող մարդ մը կրնայ ազատիլ։ Որսորդ մը որ այս կենդանիներէն մէկուն մորթը ծախելու անխոհեմութիւնն ըրած էր դեռ զայն չսպանած, ճամբան ելաւ երկփողանիով մը զինուած, բայց շատ չանցած խոյս տուաւ։ Աւելի արագ փախչելու համար, նախ նետեց իր զէնքը. արջն անմիջապէս կեցաւ քննելու համար երկաթէ կեռը, և մարդն օգտուեցաւ այս կարճ զինադադարէն քիչ մը տեղ վաստկելու համար. բայց իր առաջնութիւնը շուտով կորսնցուց. քանի մը վայրկեան ալ և պիտի բզկտուէր, երբ բարեբաստ գաղափարն ունեցաւ հրեշին ուշը գրաւել՝ զոյգ մը ձեռնոց նետելով անոր. այս հնարքին շնորհիւ, փախստականը նորէն ժամանակ վաստկեցաւ. բայց իր ընկերներն հեռու էին եւ օդաչուի մը պէս որ կը ստիպուի ծանրութիւն վար նետել, նաւազն ստիպուեցաւ գլխարկը նետելու զիջանիլ։ Արջը որ երբեք առիթ չէր ունեցած մօտէն քննել մարդկային գլխանոց մը, սկսաւ դարձունել ու դարձունել թաղիքն եւ ժապաւէնները քննել անանկ ուշադրութեամբ որ որսորդին ընկերները ժամանակին վրայ հասան։

⁂

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (67)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԻՐԵԼՈՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

—Եթէ յանցաւոր ճանչցուած ըլլա՛ր, ինչո՞ւ երդուեալները չդատապարտեցին զինքը...

—Կը պաշտպանէ՛ք.

—Չեմ պաշտպաներ։ Ընդհակառակն ձեզի է որ կը պաշտպանեմ՝ շատ ուշ... և վախնամ շատ ալ անդէպ գրգռման մը դէմ...

—Ի՞նչպէս։

—Ձեր հօր մահը այնքան խորհրդաւոր պարագաներով շրջապատուած կ'երեւայ ինծի որ երբեք չպիտի կրնաք գաղտնիքին թափանցել։

—Ո՞վ գիտէ։

—Ի՞նչ տեղեկութիւն ունիք, ըսաւ Պարթօլի, բառերը դժուարաւ արտաբերելով, և գտա՞ք նշան մը որ կարենայ յուսադրել ձեզ։

—Մինչեւ այսօր ոչինչ, բայց մինչեւ այսօր ալ լրջօրէն չեմ մտածած այս սպանութեան գաղտնիքը երեւան հանել։

—Եւ հի՞մակ։

—Հիմակ կը մտածեմ անոր վրայ, ըսաւ Անթօնիօ վայրագ շեշտով։

—Երկար ատեն սպասեր էք։

—Կրնայի՞ գործել։ Դիպուածը բերաւ փնտռած առիթս։

—Դիպո՞ւածը։

—Յանձին ձեզ, այո, պարոն։ Այնքան բարի, այնքան վեհսիրտ եղաք մեր ընտանիքին նկատմամբ որ մտածեցի թէ չպիտի վարանէիք միջոցներ հայթայթել ինծի՝ գտնելու համար ճշմարտութիւնը որքան ալ ցաւագին ըլլայ։

—Ի՞նչ կերպով կրնամ օգտակար ըլլալ ձեզի։

—Աղքատ եմ, և կրնայ ըլլալ որ յաջողցնելու համար այս դժուարին քննութիւնը, պէտք ունենամ ձեզ պէս հզօր աջակիցի մը... Պիտի մերժէ՞ք։

Կացութիւնը նոյնքան սրտաճմլիկ էր որքան եղական։

Այսպէս, ինքը, Պարթօլին, Պեռնարն էր զոր երիտասարդը կուզար փնտռել՝ որպէսզի օգնէ հօրը վրէժը լուծելու։

Եւ ու՞սկից։ Իրմէ, Պարթօլիէն։

Իր շուրջը վտանգներ զգաց Անթօնիօին, Ժաքթէնին ու Բերսիլարին կողմէ։

Ի՞նչպէս պիտի վանէր զանոնք։ Եւ մանաւանդ ի՞նչպէս պիտի ապացուցանէր իր անմեղութիւնը։

Անել կացութիւն ուսկից չէր գիտեր ի՞նչպէս պիտի կրնար ազատիլ։

Վհատ հառաչ մը արձկեց։

—Բոլոր ուժովս պիտի օգնեմ ձեզ, Անթօնիօ, ըսաւ... Իմ բոլոր ունեցածներս ձերն են։

—Շնորհակալ եմ, պարո՛ն, ըսաւ երիտասարդը։ Այս կը սպասէի ձեր սիրտէն...

Ժ

ԼՈ՜ՅՍ, ԼՈ՜ՅՍ

Տիան դուրս ելլելով սրահէն իր սենեակը գացած էր մտային ջանքէ մը կարծես խոնջ և ուժասպառ։

Այն երգը, իր [illegible] խելագարութեան խաւարին մէջ անողոք վիժառութեան այն երգը անդադար կը հալածէր զինքը։

Իր սենեակին մէջ թիկնաթոռի մը վրայ նստած, բազուկները կախած, գլուխը կուրծքին վրայ, յայտնի ջանք մը կ'ընէր փորձելու համար միւս կողմը տեսնել այդ խաւարին։ Եւ իր շուրթերուն վրայ կուգային նոյն ոտանաւորներն որք երբեմն ցաւը կը յիշեցունէին իրեն.

«Բոլոր բարեկամներէս, —Ամենէն սիրելին մեռաւ։»

Եւ իւրաքանչիւր խօսքին վրայ կ'երազէր. դեռ մինչեւ միտքին չէր հասներ. սակայն իր խեղճ ուղեղը կը զգար և սիրտը կը յուզուէր, կը տանջուէր։

Խորհրդաւոր պայքար մը տեղի կ'ունենար ներսիդին և ինչպէս որ այդ աղէտն էր իր յիմարութեան պատճառը, թերեւս նոյն այդ աղէտը խելքը գլուխը պիտի բերէր.

«Ա՜հ, անիծեալ ըլլայ այն օրն, —Ուր ծաղիկները կը փթթէին։ —Եւ անիծեալ ըլլայն այն ժամ, —Ուր թռչունները կ'երգէին...։»

Ոտքի ելաւ, ապակիներուն մօտեցաւ, գետակը նայելու որ աշտարակին ստորոտէն կը վազէր, առուակի զուլալին մըրմունջով մը։

Ճիգը շատ բուռն էր անշուշտ, վասնզի յանկարծ ըսաւ.

—Հիւա՛նդ եմ, հիւա՛նդ եմ։

Եւ ձեռքերը ճակտին տարաւ զոր տենդն այդ պահուն կ'այրէր։

Դարձաւ իր տեղը նստաւ։ Գլուխը ձեռքերուն մէջ առաւ և անշարժ մնաց։

Կարծես կը քնանար կամ խորապէս կը մտածէր, վասնզի ո՛չ շարժում մը չէր ըներ։

Երկար վայրկեաններէ ետքը վեր առաւ գլուխն ուժասպառ. երեսը, այնքան տարօրինապէս տժգոյն, հիմակ աւելի տժգոյն էր։

Շուրջը նայեցաւ.

—Ա՞ս ինչ է, մրմռաց։ Ո՞ւր եմ։ Ի՞նչ անցեր է...

Բանականութիւնը հոն կը դառնար, մշուշով դեռ շրջապատուած սակայն։

—Չեմ քնանար, չեմ երազեր... Ոչ, ոչ։ Արթուն եմ... բայց ինծի կուգայ որ թմբրական քունի մը մէջ թաղուած էի... և քնանալու միջոցիս երկար օրեր անցած են... Ո՞ւր եմ հիմակ։

Դարձաւ իր գտնուած սենեակին շուրջը։

Ամեն իր, ամեն զարդ, ամեն կահ կը քններ յարաճուն զարմանքով մը։

Ի՞նչ էր այդ պերճանքը որ կը շրջապատէր զինքը, որուն անունը չէր սորված։

Մեքենաբար պատուհանին դարձաւ եւ բացաւ զայն, վասնզի տենդ ունէր։

Իր առջեւ՝ մայր մտնող արեւէն հրդեհուած լեռներու սքանչելի գիւղանկար մը. բայց իր սիրեցեալ Քորսիքայի լեռները չէին, ուր սիրած էր, ուր տառապած էր. լերկ ժայռեր էին, կարծես կտրատիչով կտրտուած, սպառնալից անդունդներ ձեւացնելով ուր լոյսը բնաւ չէր թափանցեր, ուր կը տիրապետէր յաւիտենական խաւար. կանանչազարդ հովիտները, կամ չոճիներով ու մայրիներով պճնուած գագաթները չկային, ոչ ալ դարաւոր շագանակենիները։ Ժայռերու բացարձակ մերկութիւնը միայն՝ իր առջեւ, հեռուն։ Քարերու կուտակում մը ամենէն քմահաճ ձեւերով, աւերակներու անապատ մը։ Արեւին կարմիր սկաւառակն անխնայ կ'այրէր զանոնք և իր արիւնագոյն փողփողումներովը կարծես կը յայտնէր թէ հոն սոսկալի պայքարներ մղուած էին ժամանակով։

Եւ Տիան, այս ամենը տեսնելով, կը կրկնէր.

—Ո՞ւր եմ։ Ա՛լ բան մը չեմ ճանչնար։

Յետոյ իր մօտը, գիւղանկարը նուազ չոր էր։ Մարդուն աչքերը կը հանգչեցունէր քիչ մը իր կանանչ թուփերովը, մինչեւ գետակն իջնող ծառերուն տերեւներովը։ Տերեւներուն տակ, մանկամարդ աղջկան պատուհանին տակ, [illegible] որք իրենց բոյները կը փնտռէին կամ իրենց ընտանի ճիւղերը որոց վրայ գարունէն ի վեր սովոր էին քալելու։

Միւս եզերքին վրայ, կանանչ մարգեր իրենց նուրբ մարմանդը կը փռէին մինչեւ լեռներուն ստորոտը։

—Ո՞ւր եմ.

Եւ կամաց կամաց դուրս ելաւ սենեակէն։ Ամիսներէ ի վեր, յիմարութենէն ի վեր ստացած սովորութիւնները իր քայլերը տարին դէպ այն սրահն որ նոյն յարկը կը գտնուէր, ինչպէս ըսինք, և յատկացուած էր երկու աղջիկներուն։

Սրահին պատուհանները Քասթէլպուքի ընդարձակ պարտէզին վրայ կը նայէին՝ որ շքեղօրէն զարդարուած էր Պարթօլիին խնամքներովը, մանաւանդ յորմէ հետէ գիտէր որ Քլէռ կը պաշտէր ծաղիկները։

Հոն ալ ամեն բան հետաքրքրութեամբ քննեց։

Բայց նախ բան մը չճանչցաւ։

Յանկարծ աթոռի մը վրայ վզկապ մը նշմարեց զոր քոյրը թողած էր հոն։

Կ'առնէ կը քննէ զայն։

Աւելի մօտէն կը նայի ու նորէն տեղը կը դնէ։

—Քլէռը, Քլէռը իմ մօտս է ուրեմն...

Վզկապին վրայ իր քրոջն սկզբնատառերը տեսած էր, զորս ատենօք ինքն իսկ բանած է։

Պատուհանին մէկէն վար ծռեցաւ։

Երկու մարդեր կը պտըտէին պարտէզին ծառուղիներուն մէջ գրեթէ ամեն մէկ քայլին կենալով և տաքութեամբ խօսակցելով։

Պարթօլին ու Անթօնիօն էին։

—Ո՞վ է սա մարդը... որուն դէմքն անծանօթ չէ ինծի։

Չէր կրնար տեսնել իր եղբայրը որ կռնակը կը դարձունէր իրեն։

Յանկարծ ասդին դարձաւ։

—Անթօնի՛օ։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5/17 ՕԳՈՍՏ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ Ճ'ԱՆԳԼԻԱ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ Մ'ԸՆԴԴԷՄ ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՄԱՆ

Եօրքի արքեպիսկոպոսական վիճակին Համագումար Եկեղեցական ժողովոյն մատուցուած տեղեկագիր մը, որ քննիչ յանձնախմբի մը աշխատութեանց արդիւնքը կը պարունակէ, Անգլիոյ ամուսնական օրինաց ազդեցութեան վրայ կը խօսի։ 1857ին ամուսնալուծում ընդունեց Անգլիա, հակառակ ընդդիմութեան Պ. Կլատսթոնի և շատ անկլիքան եկեղեցականներու, որք աննպաստ հետեւանք կը գուշակէին, և ամուսնալուծման սկզբունքին իսկ կ'ընդդիմանային թէ փիլիսոփայական և թէ քրիստոնէական տեսակէտով։ Կարգ մը անկլիքաններ, եկեղեցական թէ աշխարհական, յայտ կաթոլիկ Եկեղեցւոյ համամիտ մնացած են, և անկլիքան Եկեղեցւոյ հետեւողաց մէկ մեծ մասին համար, ինչպէս կաթոլիկ Անգլիացւոց համար, ամուսնալուծման օրէնքն իրապէս անգոյ է։ 1857ի օրէնքին քուէարկութենէն ի վեր, լուծուած ամուսնութեանց թիւը մեծապէս աւելցեր է, թէպէտ ոչ Ֆրանսայի և այլ քանի մը երկիրներու մէջ եղածին չափ։ Տեղեկագիրը կը ծանրանայ բարոյական անկման վրայ զոր ցոյց կուտայ սոյն վիճակ, և կը պնդէ թէ ամուսնալուծման օրէնքի գոյութիւնն իսկ պատճառ կ'ըլլայ ամուսնական բարքերու վատթարացման։ Կը յիշէ նաեւ թէ ամուսնալուծման դատերու առթիւ սուտ երդումներ յաճախակի տեղի կ'ունենան դատարանաց մէջ, ու գայթակղական դէպքեր կը պարզուին հասարակութեան աչքին։ Կ'ըսէ տեղեկագիրը թէ, իբրեւ ուղղակի հետեւանք 1857ի օրէնքին, ընտանեկան կեանքն ալ կը քայքայի։ Մանաւանդ երբ զաւակներ կան, ամուսնալուծումը պատուհաս մ'է. զի բոլորովին անստուգութեան կը մատնէ տղոց ապագայն, ներկային մէջ ալ զանոնք զրկելով ծնողական պաշտպան խնամքէ։ Քննիչ յանձնախումբը կը ցաւի որ անկլիքան Եկեղեցւոյ բարձրաստիճան պաշտօնէութիւնը լռելեայն համակերպած է 1857ի օրէնքին, աչք գոցելով որ ամուսնալուծմամբ բաժնուած ամուսիններ կարենան երկրորդ անգամ պսակուիլ անկլիքան եկեղեցիներու մէջ։ Քանի որ Պետութիւնն է որ կը վճռէ պսակներու ամուսնութեան լուծումը, պէտք էր որ զանոնք վերստին կարգելու հոգն ալ Պետութեան վրայ միայն մնար, և Եկեղեցին միջամուխ չըլլար։ Քանի որ ամուսնալուծումը քաղաքային գործ մ'է այսօր, կրկնամուսնութիւնն եւս քաղաքային գործ մը պէտք է ըլլայ, կ'ըսէ յանձնախումբն, որուն այս դիտողութիւնը տրամաբանական կը գտնէ պահպանողական Սթէնտըրտ լրագիրը, թէպէտ յանձնախմբին եզրակացութեանց ամենքը չընդունիր։ Տեղեկագիրներն ապա կը դառնան ամուսնալուծման փաստերուն վրայ ճառել, և այսպէս կը տրամաբանեն.—«Այն ժողովուրդներ որք ամենէն աւելի ուշադրութիւն կ'ընծայեն իրենց զաւակաց բարոյական, ֆիզիքական և իմացական կրթութեան, աւելի վեր են ամեն կերպով քան այն ժողովուրդներ որք նուազ ուշադիր են այս բաներու։ Այն ժողովրդոց մէջ ուր ամուսնալուծում սովորական բան մ'է, և ընտանեկան կապը թոյլ է, զաւակաց կրթութեան այս կարեւորագոյն նպատակէտ ի հարկէ զանց կ'առնուի աւելի կամ նուազ, և այնպիսի ժողովուրդներ այնքան չեն կրնար զարգանալ որքան անոնք որոց մէջ ամուսնալուծումը կա՛մ բոլորովին անծանօթ է և կամ նուազ յաճախադէպ է, օրինական մասնաւոր տրամադրութեամբք սեղմուած ըլլալուն պատճառաւ։»

* * *

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՄԱՆ

Այս խորհրդածութեան դէմ, Սթէնտըրտ կ'առարկէ թէ «ամուսնալուծման օրէնքին այս տեսակէտով յառաջ բերած չարիքն անշուշտ երեւան կուգայ նաեւ ամուսնական բաժանման դրութեան ներքեւ, որուն կաթոլիկ Եկեղեցին կը հաւանի, և կաթոլիկ Եկեղեցւոյն հետ կը հաւանին ամենէն ուղղափառ անկլիքաններն անգամ։»

Բայց աւելի կարեւոր առարկութիւն մը սա՛ է, ըստ մեզ, թէ բուն չարիքն ամուսնալուծման օրէնքէն յառաջ կուգայ թէ այն ծալքերէն որ կ'առաջնորդէ ամուսնալուծման օրէնքին։ Ուրիշ բառերով, տղոց երեսի վրայ մնալն, ընտանեկան կապերու քայքայելն, ամուսնական վիճակին երեսէ ինալն, բարոյ ապականութիւնն, ևն. ևն., երկու կնկան զիրար ձգելէն յառաջ կուգան թէ ո՛չ երկու կնկան յառաջագոյն մէկ մէկ տեսակ աղօրէն յարաբերութիւն հաստատելէն։ Անկողմնակալութեամբ խորհողին համար, բնաւ տարակոյս չկայ որ չարիքն սկսած է այն օրէն յորում այրը կամ կինը, կամ երկուքը միասին, մէկ մէկ ծուռ ճամբայ բռնելու դժբախտութիւնն ունեցան։ Անկէ ետքը տեղի ունենալիք ամուսնալուծման դատն ու վճիռը գործին մէջ նոյն դերը կը կատարեն գրեթէ ինչ որ վիրաբոյժին դանակը կը կատարէ փտախտի դարձած վէրքին նկատմամբ։

Ըստ մեզ, բնական է որ բարձր բարոյականի տէր ժողովուրդի մը մէջ ամուսնալուծման օրէնք այնքան յարգի չըլլայ։ Բնական է որ ամուսնութեան աւելի փիլիսոփայական, աւելի քրիստոնէական ըմբռնում մը դժկամակի ամուսնալուծման օրէնքի մը պէտքն հաստատելու։ Բայց մարդիկ փիլիսոփայ չեն ամենքն ալ, և ճշմարիտ քրիստոնեաներ դժբախտաբար քիչուոր են։ Ամուսնալուծման օրէնք մը, մարդկային բնութեան տկարութիւններէն ծագում առած, այն տկարութեանց մասնակի դարման մը տանելու կոչումն ունի միայն։ Այսպիսի օրէնքի մը մէջ երկնային ներշնչում կամ իտէալ փնտռելն աւելորդ աշխատութիւն է։ Բայց նոյն իսկ իբրեւ լոկ աշխարհիկ գործ, ամուսնալուծման օրէնք մը կարող է բարիքէն աւելի չարիք արտադրել, եթէ պատշաճ զգուշութեամբք սահմանաւորուած չըլլայ, զի այն ատեն իրաւամբ կրնայ վախցուիլ որ ինչ ինչ զեղծումներու դարման տարուած ժամանակ ուրիշ կարգ մը նոր զեղծումներ յառաջացուին, և, օրինակի համար, անիրաւեալ ամուսիններու իրաւունքը տեղը բերել ուզուած ժամանակ, անմեղ ամուսիններու անիրաւութիւն ըլլայ։

Այս տեսակէտով ալ ամենամեծ կարեւորութիւն ունի գիտնալ թէ ամուսնալուծման օրէնքի մը գործադրումն ինչ տեսակ դատական մարմնոյ մը կամ պաշտօնէութեան մը ձեռքը պիտի յանձնուի։ Եթէ բարոյապէս կամ իմացականապէս անկարող մարմնոյ մը ձեռքն յանձնուի, անշուշտ աւելի չարիք քան բարիք կ'արտադրէ այնքան փափուկ խնդիրներու և այնքան նուրբ պարագայներու վրայ վճիռ հանել կոչուած օրէնք մը։

* * *

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆՔ

Այս խնդրոյ վրայ մեր կարծիքն իբր տասն տարի յառաջ ալ յայտնած ենք նոյն ձեւով,—Ֆրանսայի Խորհրդարանին մէջ ամուսնալուծման օրէնքին վերահաստատման վիճաբանութեանց առթիւ ցոյց տալով պէտքն ամուսնալուծման չափաւոր և սահմանաւոր օրէնքի մը նաեւ մեր մէջ, հիմնուած կաթողիկոսներու հրամաններուն վրայ որով ամուսնալուծումն և կրկնամուսնութիւնն արտօնած են նշանակեալ պարագայներու մէջ։ Բայց այս կարծիքն յայտնելով հանդերձ, մեք միշտ տկարութիւն մ'ունեցած ենք համակրելու անոնց որ՝ փիլիսոփայական և քրիստոնէական աւելի բարձր տեսութեամբք՝ կը պաշտպանեն ամուսնական կապին անքակտելիութիւնն, ինչպէս Պ. Ժիւլ Սիմոն Ֆրանսայի մէջ, Պ. Կլատսթոն Անգլիոյ մէջ, հռչակաւոր ատենաբանն կոմս Աբոնեի Հունգարիոյ մէջ, ևն։

Գալով Սթէնտըրտի, նա քննիչ յանձնախմբին տեղեկագրին վրայ խօսելով, սապէս կ'եզրակացնէ. «Ամուսնալուծման օրէնքն, եթէ անիրաւ է, կրօնային հիմանց վրայ անիրաւ է, քանի որ կը վաւերացնէ ինչ որ կաթոլիկէ Եկեղեցին, Բարեկարգութեան շարժումէն առաջ ալ ետքն ալ, դատապարտած է անդրդուելի կերպիւ։ (*) Այս խնդրոյ քննութեան մէջ չենք մտներ։ Բայց երբ կ'ուզեն հաւատալ թէ շատ մարդիկ մոլութեան պիտի չդիմէին եթէ ամուսնալուծման օրէնք գոյութիւն չունենար, և այն օրէնքէ քաջալերուած կը դիմեն մոլութեան. երբ կ'ըսեն թէ շատ մարդիկ իրենց կնիկը թողուլ մտքէ պիտի չանցունէին եթէ ամուսնալուծման օրէնք գոյութիւն չունենար, և այն օրէնքի գոյութենէն օգտուելով այնպիսի ընթացքի մէջ կը գտնուին որ ամուսնալուծումն անխուսափելի ըլլայ, ահա այս բանին հաւատալնիս չի գար։ Ամեն պարագայի մէջ, խնդիրն այն նախադասութեանց կարգէն է զոր ո՛չ հաստատել կարելի է ո՛չ ալ հերքել։ Ի նպաստ և ընդդէմ ապացոյց հաւասարապէս կարելի է ճարել։ Երբ Անգլիոյ մէջ ամուսնալուծումն այնքան սուղ եւ երկար դատական գործ մ'էր որ հարուստները միայն կրնային ձեռք բերել զայն, բնականապէս ամուսնալուծման վճիռներն հիմակուան չափ շատուոր չէին կրնար ըլլալ։ Բայց այն դասակարգեր աւելի՞ առաքինի, աւելի՞ ընտանասէր էին որք ծախքին չդիմանալով ամուսնալուծման դատարան չէին դիմած։ Մեք չենք կրնար հաւատալ։»

* * *

ԲՈՂՈՔՈՂ ՁԱՅՆ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԷՆ

Քննիչ յանձնախմբին տեղեկագիրն այս եզրակացութեան կը միտի թէ «Ամուսնալուծման տրուած դիւրութիւնք ուղղակի գրգիռ մ'են ամուսնական անհաւատարմութեան»։—Սթէնտըրտ կը պատասխանէ թէ «կարգ մը պարագայից մէջ այս դիտողութիւն ճիշդ կրնայ ըլլալ, բայց չենք կրնար իբրեւ ընդհանուր կանոն մ'ընդունիլ զայն»։—Եթէ Սթէնտըրտին պատասխանել պէտք ըլլար, քննիչ յանձնախումբը կազմող անկլիքան եկեղեցականք և աշխարհականք, որք ծանօթ աստուածաբաններ և ընկերաբան գրագէտներ են, կրնային առարկել թէ իրենց դիտողութեան «կարգ մը պարագայից մէջ» ստոյգ ըլլալն ալ իրենց կը բաւէ։ Եւ եթէ օրինակի պէտք ունենային, կրնային ի մէջ բերել ֆրանսական վիճակագրեր, որոցմէ կ'երեւի թէ ամուսնալուծման օրէնքին հաստատուելէն ի վեր ամենէն ոչինչ պատճառներով ամուսնալուծում պահանջողներու թիւն զգալապէս աւելցած է Ֆրանսայի մէջ, և բազում ֆրանսացի այրեր, օր առաջ իրենց կինը թողլու և ուրիշ կին առնելու համար, տան մէջ այնպիսի անառակութիւններ կ'ընեն որ ամուսնալուծման դատն անխուսափելի կ'ըլլայ, և իրենք ալ սիրով կ'ընդունին այն դատ։ (*) Այսպիսի ցաւալի դէպքերու յաճախումն է պատճառ որ ֆրանսացի դատաւորք ոմանք պարտ համարած են ձայն բարձրացնել և յայտարարել թէ «Ամուսնալուծման օրէնքը բարքերն ապականել կը միտի, դիւրութիւն տալով հեշտասէրներու»։ Այս մասին բողոք մը քանի մը ամիս առաջ արձանագրեցինք Աէքս-Լը-Բ մէջ։—Այս ամեն իրողութիւնք և դիտողութիւնք դարձեալ այն եզրակացութեան կը բերեն զմեզ թէ ամուսնալուծման խնդիրն անմիկ երկու խօսքով որոշուելիք կտրուելիք խնդիրներու կարգէն չէ։

Բ. Գ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ.— Անցեալ օր ծանուցինք թէ «Զարն հիմնած է հօրմէ և մօրմէ որբ ազնուական աղջկանց համար մեծ կրթարան մը՝ իւր աղջկան անուամբ և ի պատիւ անոր ամուսնութեան»։ Այս հաստատութիւն իրաւցնէ մեծ բան մը պիտի ըլլայ։ Այս առթիւ հանած Ուքազին մէջ, Զարը կ'ըսէ.

«Մեր սիրեցեալ աղջկան հարսնիքին օրն օգտակար գործով մը նշանաւոր հանդիսացնելու փափաքով, պատշաճ դատեցինք հիմնել կրթութեան և վարժութեան նոր հաստատութիւն մը աղջկանց յատուկ, յորում ընդհանուր կրթութիւն մը ստանան աղջիկունք մեր այն հաւատարիմ հպատակաց որք՝ ծառայութեամբ առ Պետութիւնն կամ ծննդեամբ՝ ազնուականութեան իրաւունք ստացած են, բայց պէտք եղած միջոցները կրնան չունենալ իրենց զաւակները կրթելու համար։ Այս աղջիկներ փորձառու դաստիարակներու տնօրէնութեան ներքեւ պիտի կրնան ստանալ նաեւ այնպիսի գործնական ծանօթութիւններ որով կինն օգտակար կ'ըլլայ իւր ընտանեաց, և իգական սեռի այն անդամներն ալ որք ընտանեկան կեանքի երջանկութենէն զուրկ են(**), կրնան պարկեշտօրէն ապրուստ մը շահիլ արդի ժամանակիս մէջ, երբ կանանց աշխատութիւնը կը խնդրուի հանապազ։»

Զարին հրամանագրէն կ'երեւի թէ այս հաստատութիւն յատկապէս որբուհիներուն համար չէ։ Ընդհանրապէս անկեալ վիճակ ունեցող ազնուական ընտանեաց աղջիկներուն համար է։ Հանգուցեալ Աղեքսանդր Բ. կայսեր վաղամեռիկ մեծ եղբօր պալատն յատկացուած է այս նոր հաստատութեան, և Զարը տուած է 400,0000 րուպլի գումարը՝ նոյն պալատն այս հաստատութեան յարմար վիճակի մը բերելու համար, նաեւ տուած է 500,000 րուպլ որ դրամագլուխ պիտի ըլլայ և անոր եկամուտէն հանգստեան թոշակ պիտի հայթայթուի կրթարանին ուսուցիչներուն ու պաշտօնեայներուն։ Բաց աստի, Ն. Կ. Վեհափառութիւն կը հրամայէ որ կայսերական Գանձարանէն ամեն տարի 125,000 րուպլ տրուի կրթարանին ընթացիկ ծախուց համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Սթէնտըրտին Աթէնքի թղթակիցը կը հեռագրէ. «Հոս հաւատ չեն ընծայեր այն զրոյցներու թէ Ֆրանսա և Գերմանիա դիւանագիտական միահաղոյն գործողութիւն մը պիտի ընեն Յունաստանի դէմ՝ ի նպաստ եւրոպացի արժետարց։ Հոս կ'ըսեն թէ Յունաստան պարտուց կարգադրման խնդրոյն մէջ իւր անկեղծութիւնն բաւականին հաստատած է, ստորագրելով այն կարգադրութիւն զոր ընդունած էին արժետարց պատուիրակներն Աթէնքի մէջ։ Թէպէտ յետոյ արժետարց մասնախմբերն իրենց պատուիրակներուն ընդունած առաջարկները մերժեցին, բայց հաւանական չէ որ Եւրոպա քաղաքական խնդրոյ մը կարեւորութիւնն ընծայէ քանի մը մանրամասնութեանց որք տակաւին կարգադրութեան կարօտ կը մնան Յունաստանի և իւր առնելիքաւորներուն մէջ։»

(*).—Ըստ ֆրանսական օրէնքի, որպէս զի կինն իւր էրկան դէմ ամուսնալուծման դատ բանայ անհաւատարմութեան պատճառաւ, պէտք է որ էրկան կողմէ անհաւատարմութեան դէպքն ընտանեկան յարկին տակ գործուած ըլլայ։ Բայց էրկանը վայրագութեան, կամ անպատիւ գործով մը դատապարտութեան պատճառաւ ալ ամուսնալուծում կրնայ պահանջել կինն։ Իսկ այրն իրաւունք ունի անհաւատարմութեան պատճառաւ ամուսնալուծում պահանջելու, մինչեւ իսկ երբ իւր կին տունէն դուրս մեղանչած ըլլայ։

(**).—Այսինքն՝ չեն կրցած կարգուիլ և պարտաւոր են իրենց աշխատութեամբ ապրիլ։

(*).—Անկլիքանք եւս իրենց գիրենք կաթոլիկէ Եկեղեցի կ'անուանեն, «Անկլիքան կաթոլիկէ Եկեղեցի», մինչ միւսը կ'անուանեն «Հռոմէական կաթոլիկէ Եկեղեցի»։

ՉԻՆ ՆԻ ՃԱՊՈՆ.—Նակազաքի ճապոնական կարեւոր նաւահանգստին վաճառականութիւնն անցեալ տարի 871,640 անգլ. ոսկի էր, այն է՝ 48,000 ոսկի պակաս 1892 տարւոյ առեւտրական շարժումէն։ Հոն բամբակ մանելու արհեստը գործաւորներու աժանութեան պատճառաւ շատ առաջ կ'երթայ։ Միջին հաշուով, գործաւոր մը օրական հինգ բէնս (100 փարայի չափ) կ'առնու և գործաւորուհի մը 2½ բէնս, և մանարանք միջին հաշուով 23 ժամ կը բանին 24 ժամու մէջ։ Զարմանալի չէ ուրեմն որ Լանքէշիրի անգլ. գործարանք կը վախնան Ճապոնի մրցումէն։ Ի Նակազաքի կան 809 օտար բնակիչք, և 42 օտար վաճառատունք։ Ամենէն շատուոր օտարազգիք են Չինացիք (569 հոգի), յետոյ Անգլիացիք, (87 հոգի)։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ այս տարի հունձքն աղէկ է, ի բաց առեալ Պիէմոնդէն, ուր աւրուած է երաշտութեան պատճառաւ, ինչպէս Փոքր Ասիոյ շատ մը գաւառներուն մէջ։

ՍՊԱՆԻՈՅ շատ մը գաւառներուն մէջ բուռն մրրիկ մը այս օրերս, սոսկալի աւերումներ պատճառեց։

ՕԴԱՆԱՒՆԵՐԸ. — Բրիտանեան Ընկերակցութեան անցեալ ուրբաթ աւուր նիստին մէջ Օքսֆորտ Պ. Հ. Մաքսիմ բացատրեց թէ ինք մեքենայ մը հնարած է որով կարող է թռիլ օդի մէջ։ Նաւթային գործիքի մը օգնութեամբ զոր պիտի կցէ իւր մեքենային, կը հաշուէ թէ պիտի կրնայ 13 ժամ ճամբորդել օդին մէջ, ժամն 50 մղոն կատարելով։

ԵՐԿԱՄԵԱՅ ՈՃՐԱԳՈՐԾՆ.— Ի Փարիզ, Տիկին Ժիւսդին Բուրսոն երկու զաւկի տէր էր, պզտիկը վեցամսեայ, մեծն երկամեայ։ Գործի մը համար դուրս ելնելու պէտք ունենալով, պզտիկը մեծին խնամքին յանձնեց։ Մեծ տղայն արդէն կը նախանձէր իւր նորածին եղբօր, և քանիցս լացուցած էր զայն։ Մօր բացակայութենէն օգտուելով, սպանեց խեղճ փոքրիկը, քնացած պահուն անոր աչքին մէջ խոթելով գլխարկի երկայն գնդասեղ մը։ Ցետոյ սկսաւ խաղալ, իբր թէ բան մը չէր եղած։ Երբ դժբախտ մայրը դարձաւ և իւր անկողնին մէջ մեռած գտաւ տղայն, աղեկէզ աղաղակներ հանեց և դրացիք թափեցան, ու դժուարաւ արգիլեցին մայրն՝ ինքզինք պատուհանէն վար նետելէ։ Կը վախցուի որ խելքը չկորսնցնէ, և արդէն՝ զգուշութեան համար՝ անգիտակից ոճրագործն իւր աչքէն հեռացուցած են առժամապէս։

ԾԽԱԽՈՏԻ սպառումը տարուէ տարի կ'աւելնայ Աւստրիոյ մէջ։ Տարւոյս Ա. եռամսեկին մէջ Աւստրիոյ Ռեժին 19,930,000 ֆիորինի ծխախոտ ծախեց, այն է՝ 780 հազար ֆիորին աւելի քան անցեալ տարի նոյն միջոցին։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Օգս.—Յունաստանի պահանջատէրաց շահերը պաշտպանող գերման մասնախումբն անգլ. և ֆրանսական մասնախմբերուն առաջարկեց նոր խորհրդակցութիւն մը, որուն մասնակցին այս երեք մասնախումբք։

ԹԱՆՃԷՐ.—Ստոյգ կը թուի հրաժարումն Մարոքի վարչապետ էլ-Ղարնիթի, որ կուսակից է Ֆրանսայի և Սպանիոյ հետ բարեկամութեան։

ՊԵՐՆ (Զուիցերիա). — Կենդանեաց պաշտպանութեան Համաժողովը փակեցաւ։ Առաջիկայ համաժողովն 1896ին տեղի պիտի ունենայ Ամսթէրտամ։

ՊՐՈՒՍԷԼ.—Ի Մաէսդրիխդ հնտախտի երկու դէպք, մէկ մահ։ Ցարդ 60 վարակեալ եւ 28 մահ։ Ուդրէխդ մէկ վարակեալ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլ. Պանքային պահեստից համեմատութիւնն է այժմ 67.89 առ 100։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Վ. Ց. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼԻԱՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ
Հետեւողութեամբ
Ուէպսթըրի և Ուստըրի հոյակապ Բառագրոց
ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ 45,000 ԲԱՌ, ՈՃ, ԵՒԱՅԼՆ

Անգլիերէնէ ի հայ-աշխարհիկ բառգրքի մ անհրաժեշտ պէտքը ի վաղուց զգալի եղած էր. սոյն պէտքը լիովին գոհացուցած է Անատոլիա Գոլէճի ուսուցիչներէն Վ. Ց. Յակոբեան էֆէնտի պատրաստելով իր երկու պաշտօնակցաց աջակցութեամբ։

Բաց ի սովորական բառերէ եւ ոճերէ կը պարունակէ նաեւ ''գիտութեանց, արուեստից եւ գեղեցիկ դպրութեանց,, վերաբերեալ բոլոր բառերն եւ ոճերն, պարզուած իրենց ճիշդ հայերէն համանշանակներով, հետեւողութեամբ Քաջունիի, Աւգերեանի, Նորայրի, Կոյլուեանի եւ Նուպարեանի Գաղ. Հայ. Անգլ. եւ Գերմաներէն բառագրոց եւ գիտական-արուեստական նորագոյն գործոց մանրակրկիտ բաղդատութեամբ, ի հարկին նաեւ տաճկերէնով։

Սոյն բառգրքին կցուած է նաեւ. 1. Անգլիերէնի մէջ գործածական դարձած լատիներէն, զաղղիերէն, իտալերէն եւն. ոճեր։ 2. Յատուկ անուանց ցանկ մը՝ հնչումներով։ 3. Տարրական քերականութիւն մը Անգլիերէն լեզուի, յորում պարզուած են մասնիկներու դերն եւ զօրութիւնն, անգլ. հնչման եւ շեշտերու մասնաւոր կանոններն, համառօտագրութիւնք որ յոյժ գործածելի են լեզուին մէջ։ 4. Այլ եւ այլ նշանք. հնչումներն, «մեծ խնամով հայատառ»։

Ամբողջ գործը «փոխանակ 35ի» որ խոստացուած էր՝ 45 թերթ պիտի ըլլայ։ Բաժանորդագինն է պարզ կազմ 30, լաթ՝ 35 եւ կիսակաշի՝ 40 ղուրուշ։ Փոստի ծախքը գնողին վրայ է։

Փափաքողք պարտին դիմել հրատարակչին, Զ. Թորոսեան գրավաճառ Պոլիս, Պաղճէ-Գաբու Նոր փոստին դէմ թիւ 4. ուր է «միակ» կեդրոնատեղին գործոյս։ Ա. թերթին նմուշը ձրի կը տրուի գրատունէն։ Լոյս տեսած թերթերը կը տրուին բաժանորդաց։ Հրատարակուած է 39րդ թերթը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան Պատարագ պիտի մատուցանէ Գանտիլլիի Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյն մէջ և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարէ ի յիշատակ ծնողաց Փանոսեան Պետրոս և Կարապետ էֆէնտիներու որոնք նորոգած են յիշեալ եկեղեցւոյ խաչկալը և երկու սրբոց պատկերներ նուիրած են որոց օծումն եւս պիտի կատարուի։

ՑՈՒՑԱԿ ՆՈՒԻՐԵԱԼ ՀԱՅՑ

Ի նպաստ աղէտեալ կարօտելոց
Կէտիկ-Փաշայի

Մեծ. Տեարք՝

Յարութիւն Քնաճեան 1000 օխա, Աւետիս Թնկրեան 800, Յարութիւն Կ. Տիլիգեան 500, Ո՞ն 400, Գ. Շամտանճեան 288, Եղիարք Աբրահամեան 288, Եղիա Վէզիրեան 266, Յակոբ Ս. Պօղոսեան 266, Յ. և Յ. Ս. Ալթըքարմաքեան 200, Կ. Եավրուեան եւ Յ. Իսագուլեան 200, Սարգիս Խարայէլեան 200, Յովհաննէս Կիւլպէնկեան 150, Սերոբէ Թագւորեան 150, Ա. Աբրահամեան և Տ. Արսլանեան 144, Տ. Արիֆեան Գ. Սարգսօֆ 144, Իսաք-Բաբուսանոյ 144, Ո՞ն 144, Միհրան Յ. Պարսամեան 74, Մ. Կ. Մալխասեան 72, Թորոս Մ. Կ. Տօլարեան 72, Աղաճան Սամոսեան 72, Յովհաննէս Խուպէսէրեան 53, Լ. եւ Թ. Շամտանճեան 53, Գէորգ Թագըլեան 40, Նշան Մուրատեան 26։ Գումար 5746 օխա։

(Թղթ. Խորհուրդ Կէտիկ-Փաշայի)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Բերացի մի քանի Ազն. Տիկնայք՝ առաջնորդութեամբ Մեծ. Մանուկ էֆէնտի Սիմոնեանի, ի նպաստ երկրաշարժէ արկածեալներու իրենց շրջանակին մէջ հանգանակութեան ձեռնարկելով, յաջողեր են առ այժմ 2000 ղրուշ և 100 կտորէ աւելի ճերմակեղէն ու զգեստ հաւաքել։

Ցերեկոյ տիկնայք, կիրակի առաւօտ, յուլիս 31, առաջնորդութեամբ Սիմոնեան էֆէնտիի՝ Խորհրդոյս ներկայանալով, յայտնեցին թէ՝ կը փափաքին Թաղիս կարօտելոց բաշխել սոյն նպաստը, և ի ներկայութեան Թաղիս Գեր. քարոզիչ Ս. Հօր, Արժ. քահանայ հարց դասուն ու Խորհրդոյս՝ Թաղիս երկրաշարժէ արկածեալներն, որք մեծաւ մասամբ Էտիրնէ Գաբուի բնակիչք են, մի առ մի իրենց ներկայութեան կոչելով 65 ընտանիք՝ թէ զգեստ և թէ 768½ ղրուշ բաշխեցին։ Եւ անոնք որ անկարող էին ներկայանալ նոյն օր, անմասն չի մնացին, ըստ որում անոնց համար խորհրդոյս յանձնեցին 765 ղրուշ, որ բաշխուեցաւ 42 կարօտ ընտանեաց։ Նոյնպէս 200 դահեկան յանձնեցին Սալմաթօմրուքի Աղքատախնամ ընկերութեան ի նպաստ դեղի ու բժշկի Թաղիս երկրաշարժէ արկածեալ հիւանդաց։ Նոյն նպատակաւ 100 ղրուշ եւս Պալաթու Աղքատախնամ ընկերութեան յանձնեցին։

Իսկ յաւելեալ 168½ ղրուշը Խորհրդոյս նախաձեռնութեամբ կազմեալ յանձնաժողովոյն յանձնուեցաւ, որ արդէն հանգանակութեան ձեռնարկած է ի նպաստ Թաղիս կարօտելոց, որ արդարեւ եթէ չենք սխալիր, երկրաշարժէ արկածեալ Թաղերուն մէջ գրեթէ առաջինն է։

Խորհուրդս հրատարակելով զայս ի գիտութիւն գթասէր անձանց, ամենաքաղցր պարտականութիւն կը համարի իր խորին շնորհակալիքն յայտնել այն Ազն. Տիկնանց, որք մարդասիրական զգացումէ մղեալ, հաճեցան նպաստ հաւաքել այն լքեալ Թաղին կարօտելոց, որոց սրտին մէջ անմոռանալի պիտի մնան անշուշտ սոյն բարեպաշտ նուիրատուաց անունները, որք դէպ իրենց գթութեան ձեռք կարկառեցին։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
ԳՐԻԳՈՐ Պ. ՍԱՐՐԱՖԵԱՆ — ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐԻԳԵԱՆ
3 Օգոստ. 1894
Պալաթ

Հրատարակուեցաւ Մասիսի 6րդ թիւը հետեւեալ պարունակութեամբ։

Ֆիզիքական գործունէութիւն. — Ռ. Ց. Պէրպէրեան.—Նիւթապաշտութիւն եւ հոգեպաշտութիւն.—Ռ. Ց. Պէրպէրեան.—Մանկավարժական ընթերցուածք — Ալֆոնս Տոտէ.—Տրապիզոնի վարժարանաց խնդիրը. Երկրաշարժն ու գրգոյնները Լուրեր եւ տեղեկութիւնք. Դպրոցը պատճառ կարճատեսութեան. Յ. Թ. Հինդլեան. Մտածումներ, Տրսդըրվէկի գործերէն քաղուած։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Տրապիզոնի նահանգին Տէֆթէրտար անուանեցաւ Շէֆիգ պէյ։

Խարբերդի Չմշկածագ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Էնտէրէնի նախկին գայմագամ Հաֆըզ Օսման էֆէնտի։

Այս երկու պաշտօնեայք կատարեցին օրինական երդումը։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ֆրանսական դեսպանատան պահականաւուն սպաներէն հարիւրապետ Պ. Լապառտի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՈՒՄ.—Վեհ. Սուլթանին բարձր Նախագահութեամբ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովն մինչեւ երեկ հետեւեալ գումարները գանձած է ի նպաստ երկրաշարժէ վնասելոց.

Գումար նախորդ ցուցակի	2,290,069.20
Աւստրիոյ Վեհ. Կայսրը	27,500
Նախկին Մեծ-Եպարքոս Սաֆէթ փաշա	2,160
Սկիւտարի հրամանատար Ֆէրիգ Մէհմէտ փաշա	1,080
Պաղտատի զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Քեազիմ փաշա	5,400
Ռումէլիի երկաթուղեաց ընկերութիւն	5,400
Տէօյչ Պանքին Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչը	43,200
Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւն	10,800
Լոնտոն բնակող Լորտ Սթանլէյ	12,000
Գումար	2,398,609.20

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒՆ. — Այս աւուր Թուրքէլի մէջ կը կարդանք թէ Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ յետ այսորիկ ոչ-իսլամ բոլոր վարժարանաց մէջ օսմաներէն լեզուն ալ աւանդուի բոլոր աշակերտաց, որովհետեւ այդ վարժարանաց մէջ աւանդեալ լեզուներու մէջ օսմաներէն չգտնուելով՝ անոնցմէ ելնողներէ անոնք որք կառավարական պաշտօնատանց ու հաստատութեանց մէջ կը ծառայեն, օսմանեան լեզուն չգիտնալով, օգտակար արդիւնք մը չեն ունենար, որով երբեմն դժուարութիւններ կը ծագին։ Նոյնպէս այդ կարգի ոչ-իսլամ պատանիներ օսմանեան լեզուն չգիտնալով չեն կրնան ընդունուիլ Միւլքիյէի, Սուլթանիյէի, Հուգուգի և այլ այդ կարգի բարձրագոյն վարժարանաց մէջ։

Կրթական նախարարութիւնը կոչելով ոչ-իսլամ վարժարանաց բոլոր քննիչները՝ հաղորդած է անոնց կայս. սոյն իրատէն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Էտիրնէի կուսակալութիւնը օգոստոս 3 թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Տիմէթօքայի մէջ նոյն գիշերուան ժամ 8.15ին սաստիկ և 8.30ին ու 8.45ին երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուած են։

Ճիսրը Էրկէնէի մէջ ժամ 8ին՝ երկու անգամ, մին սաստիկ ու միւսը թեթեւ։

Թէքիրտաղի մէջ ժամ 8.20ին, Մալկարայի մէջ ժամ 8.5ին, Չէթէ Աղաճի մէջ ժամ 8.15ին՝ սաստիկ և Գըրճա Ալէի մէջ նոյն ժամուն յաջորդաբար երկու անգամ սաստիկ։

Ճիսրը Մուսթաֆա փաշայի մէջ նոյն ժամուն՝ մէկ անգամ և Էտիրնէի մէջ ժամ 8ին թեթեւ ցնցում մը զգացուած է։ Այդ ցնցումներ ո և է վնաս չեն պատճառած։

—Այտընի Մէնէմէն գաւառակին մէջ օգոստոս 2ի գիշերը ժամ 7.50ին երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը, ժամ 7.55ին Ֆօչէթինի մէջ թեթեւ։

—Պիղայի կառավարիչը հեռագրած է թէ օգոստոս 3ին առաւօտեան ժամ 8ին Այվաճըգ ու Էզինէ գաւառակաց մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուած են և Տարտանէլի ու Լափսէքիի մէջ քիչ մը սաստիկ։ Ո և է վնաս չէ պատահած։

ԽՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Էտիրնէի մէջ օգոստոս 2էն 3, քոլերայէ տասներկու դէպք, որոց երեքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

Ճիսրը Մուսթաֆա փաշայի մէջ օգոստոս 1էն 2, մահացու մէկ դէպք։

—Իզնիկի մէջ օգոստոս 2ին, երկու դէպք։ Դարմանուելու վրայ եղող հիւանդ մը սկսած է ապաքինիլ։

Էսկիշէհրի մէջ օգոստոս 1էն 2, երեք դէպք, որոց մին մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն երեք մահ։

—Էնկիւրիի Չիք գաւառակի կեդրոնին՝ Սիճանոս գիւղաքաղաքին մէջ յուլիս 29էն օգոստոս 2, երեք դէպք։

Օգոստոս 1էն 2, Եոզղատի մէջ երկու դէպք։ Գըրշէհրի մէջ օգոստոս 1էն 2, երկու դէպք ու մէկ մահ։

Գայսէրիի և շրջակայ այգիներուն ու գիւղերուն մէջ տասնըութ օրէ ի վեր քոլերայի դէպք չէ պատահած։

Օգոստոս 2էն 3, Էնկիւրիի մէջ եօթը դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն հինգ մահ։

—Գօնիայի Գօչհիսար գաւառակին մէջ յուլիս 21էն 30, վեց դէպք ու հինգ մահ։ Առաջուան բռնուածներէն հինգն ապաքինած են։ Նէվշէհրի մէջ յուլիս 29էն 30, երեք դէպք եւ հին ու նոր բռնուածներէն չորս մահ։ Ագսէրայի մէջ երկու դէպք, որոց մին մահացու։ Յուլիս 30էն 31, Նէվշէհրի մէջ չորս դէպք ու երկու մահ։ Իւրկիւպի մէջ մէկ դէպք ու մէկ մահ։ Յուլիս 31էն օգոստոս 1, Ագսէրայի մէջ մէկ դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն երկու մահ։ Նէվշէհրի մէջ վեց դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն չորս մահ։ Օգոստոս 1էն 2, եօթը դէպք, որոց չորսը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

—Օգոստոս 1էն 2, Մալաթիայի մէջ ութ դէպք, որոց երկուքը մահացու։

—Արաբկիրի մէջ տասնըվեց դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն չորս մահ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Բժշկական Թերթը՝ առողջապահական վարչութեան արձանագրութիւններէն քաղելով կը հրատարակէ ներկայ տարւոյ ապրիլ և մայիս ամսոց մէջ ի Կ. Պոլիս պատահած մահերու բաղդատական ցուցակն, ուսկից կ'երեւայ որ 1894 ապրիլին մեռած են.

	այր	կին
Իսլամ	346	326
Քրիստոնեայ	210	168
Հրեայ	23	32
	579	526

Համագումար 1105, այսինքն 125 մահ պակաս 1893 ապրիլէն, որոյ միջոցին մեռածներու թիւը կը հասնէր 1230ի (7ը ծաղկախտէ)։

Ներկայ տարւոյ ապրիլին վիճակագիրն է.

	այր	կին
Իսլամ	247	296
Քրիստոնեայ	177	117
Հրեայ	27	18
	451	431

Համագումար 882, այսինքն 157 մահ պակաս 1893 մայիսէն, որոյ միջոցին մեռածներու թիւը կը հասնէր 1039ի (9ը ծաղկախտէ)։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը նկատողութեան առած էր իրեն յանձնուած խնդիր մը, թէ Հանրային Պարտուց վարչութեան և օտար հպատակներու միջեւ ծագած պատժական դատերն ո՞ր դատարանի առջեւ պէտք է տեսնուին։ Խորհուրդն որոշած է որ ըստ օրինի այդ կարգի դատեր պէտք է տեսնուին պատժական դատարաններուն առջեւ։

ԽԱՆԵԱՅԻ կուսակալ և հելլենական սահմանագլխոյն ընդհանուր հրամանատար Ահմէտ Հըֆզի փաշայի նախաձեռնութեամբ նահանգին մէջ հանգանակութեան ձեռնարկուած է ի նպաստ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէ վնասելոց։

ԿՐԵՏԷԻ կուսակալի փոխանորդ Թիրխան փաշայի վեզիրութեան աստիճանը վաւերացնող կայս. Մէնշուրը տանելու պաշտօն ունեցող կայս. Թիկնապահ հազարապետ Ահմէտ Շեվքէթ պէյ երէկ Կրետէ ուղեւորեցաւ աւստրիական Տաֆնէ շոգենաւով։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը գնած է Գարամանեան ընկերութեան սեպհական Սաֆէր շոգենաւն՝ եօթն հազար ոսկւոյ։ Այդ շոգենաւ 1300 տակառաչափ տարողութիւն ունի և ժամը 11½ մղոն արագութիւն։ Երկայնութիւնն է 260 ոտք և լայնութիւնն 30։ Այդ շոգենաւով Մախսուսէի շոգենաւերու թիւը վաթսունի հասած է։

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութիւնը գրած է որոց որ անկ է՝ անտառաց հրդեհները մարելու աշխատող գիւղացւոց օրական մէկ մէկ օխա հաց տալ՝ որչափ տեւէ հրդեհը։ Նոյնպէս հարկ եղածն ալ ի գործ դնել անտառաց հրդեհներուն առաջքն առնելու և հեղինակներն անմիջապէս ձերբակալելու համար։

ՊՈԼՍՈՅ Ապահովութեան Սնտուկի գրասենեակներն, որք անցեալներն առժամաբար ուրիշ տեղ փոխադրուած էին, իրենց առաջին տեղը՝ Մեծ Նոր խան վերահաստատուած են, ուր վաղուընէ սկսեալ գործառնութիւնք պիտի կատարուին։

ՄԻԼՔԻՑԷ վարժարանը մտնել փափաքողները պարտին օգոստոս 8էն սկսեալ երկուշաբթի ու հինգշաբթի օրերը դիմել ի Շանզատէ Պաշը Միլքիյէի երկրորդական վարժարանը՝ մտից քննութեան համար։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը չորս բժիշկներ պիտի ղրկէ Էնկիւրիի նահանգն, ուր, ինչպէս յայտնի է, քոլերա երեւան ելած է։

ՏՈՔԹ. Ձ. ՄԱԼԷՃԵԱՆ ԷՖ. առողջապահական քննիչի պաշտօնով երէկ Մերսին ուղեւորեցաւ ընտանեօք։

Հ. ՏԻՏՕՆ չորեքշաբթի օրն Այնօրօզ ուղեւորեցաւ իրեն ընկերացող 18 ուսանողներուն հետ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԷԻ տնօրէն Հիւսէյին Խաքի էֆէնտի, որ ութ ամիսէ ի վեր հիւանդ էր, սկսած է տակաւ ապաքինիլ և ի մօտոյ իր պաշտօնի գլուխը պիտի անցնի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը նկատելով որ այս տարի հունձքերը լաւ վիճակի մէջ են և երկրագործք նպաստաւոր գնով մը ծախած են արմտիքները, գրած է ամեն կողմ որ տուրքերու գանձումը յապաղմանց չենթարկին և յետնեալ տուրքերն ալ գանձուելով ժամ առաջ ղրկուին։

ՊԷՐՈՒԹԻ նահանգին ոստիկանապետ կարգուեցաւ Սկիւտարի ոստիկանաց ժողովոյ անդամներէն Քեազիմ պէյ, որ երէկ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն մեզ.—«Մէկ քանի օրէն գործերը կը սկսին հրապարակի վրայ. Նահանգին ներսերէն Թուզերը պիտի հասնին օգոստոսի երկրորդ եօթնեկին մէջ։ Այստեղ շատ կը գնահատուի կուսակալին հրամանը որուն համեմատ Թուզերը լաւ չորցած վիճակի մէջ բերուին, և ոչ թէ խակ. եթէ այս հրահանգը չըլլար, պարտիզպանները եղունգով կը դպչէին այդ պտուղին, որով շատ կը չորնար, բայց ոչ լաւ կերպով։ Սուլթանի կոչուած տեսակէն արդէն սկսաւ հասնիլ 200 պարկի չափ։ Առ այժմ գիներն անուանական պէտք է համարիլ։ Այսօր (29 յուլիս) 40 պարկ ծախուեցաւ 3½ ղրշ.էն։ Բայց գիներն այսպէս չեն կրնար մնալ գնոց անկում մը անխուսափելի կը նկատուի։ Բաւական ափիոն կը հասնի, բայց գնող չիկայ. միայն շահագէտներ մերթ ընդ մերթ գնումներ կ'ընեն, չէքին 73-74 ղրշ.էն. այս գիներուն պէտք չէ սակայն հաւատ ընծայել»։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Րըզվան փաշայի նախագահութեան ներքեւ կազմուած առողջապահական Միայն յանձնաժողովին իրաւասութեանց ու պարտականութեանց կանոնագիրը Պետական Խորհրդին քննութեան ենթարկուած էր։ Յիշեալ Խորհուրդը որոշած է որ այդ նորակազմ յանձնաժողովին պաշտօնը միմիայն մայրաքաղաքին հանրային առողջութեան վերաբերի, իսկ գաւառաց առողջապահական հսկողութիւնը կայս. բժշկական վարժարանի յանձնաժողովին պատկանի ըստ առաջնոյն։

ՈՐԹԱԼՈՒԻՑ.— Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը ծրագիր մը պատրաստած է, որ միջոցներ ցոյց կուտայ որթալուիճները ջնջելու համար։

ՖԷՆԷՐԻ Պատրիարքարանի Սինօդն իր երէկի նիստին մէջ որոշեց՝ Հէյպելիի աստուածաբանական վարժարանին վերաշինութեանը համար մէկ քանի ճարտարապետներէ մասնաժողով մը կազմելով այսօր քննութիւն մը կատարել տալ։

ՍԻՐՔԷՃԻԻ կայարանին մօտ ոստիկանութեան պահականոց մը հաստատուած է և ոստիկանապետ կարգուած է Տաղիսթանցի Մուսթաֆա էֆէնտի։ Մինչեւ Պէօյիւք-Չէքմէճէ երկաթուղւոյ բոլոր կայարանաց մօտ ոստիկանութեան պահականոցներ հաստատուած են։

ՊՐՈՒՍԱԷՆ հետեւեալ ցաւալի արկածը կը հաղորդեն. Հանրային պարտուց վարչութեան պաշտօնեայներէն Համտի պէյ անցեալ շաբաթ օր իր երկու ընկերներուն հետ կառքով որսորդութենէ դառնալու պահուն, ընկերներէն մին իր դրան առջեւ հասած ըլլալով կառքը կեցնել կուտայ վար իջնելու համար. Համտի պէյ իր ընկերոջը ճամբայ տալու համար շարժելու պահուն գիրկը գտնուած երկփողեան հրացանն, որուն բերանը անութին կրթնած էր, կրակ կառնու եւ Համտի պէյ անութէն ծանրապէս կը վիրաւորուի։ Վիրաւորեալը իր ընկերոջ տունը կը տարուի, սակայն մինչեւ որ բժիշկները կը հասնին մէկ-երկու վայրկենէն կը մեռնի։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.— Առողջապահական վարչութիւնն հետեւեալ տնօրինութիւնները որոշած և Մեծ-Եպարքոսին ներկայացուցած է.

1. Արտօնութիւն տալ Արեւելեան Երկաթուղեաց ընկերութեան որ Մուսթաֆա-Փաշայի մաքրանոցին շրջակայքը առժամեայ կայարան մը հաստատէ, տնօրինութեամբ առողջապահական պաշտօնեաներու, որոնք արդէն իրենց քարանթինան լրացուցած ըլլան կամ չվարակուած տեղերէ ղրկուած։

2. Զվարակուած շրջանակին մէջ ապրանքներու փոխադրութիւնը ազատ ըլլալով, արտօնութիւն տալ որ վարակեալ շրջանակին սահմանագծէն չվարակուած շրջանակը անցնին բոլոր այն ապրանքները որ կասկածելի չեն, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի երկաթուղիներուն հարկ եղած առարկաները։ 3. Արտօնութիւն տալ որ Արեւելեան Րումէլիէն եկող ապրանքները ազատ անցք եւ փոխադրութիւն ունենան։ 4. Օրիանդ Էքսբրէսով եկող եւրոպացի ուղեւորներուն թոյլտուութիւն տալ որ իրենց քարանթինան կառախումբին մէջ սպասեն ի Զաթալճա։ 5. Իբրեւ վարակուած չնկատել այն կառախումբերն որոնք կանգ կառնեն այն կայարաններուն մէջ, ուր իրենց արգիլուած է միալ՝ վակոնները կապելու եւ քակելու համար։

Այս տնօրինութիւնները որոշուած ըլլալով Արեւելեան երկաթուղեաց վարչութեան հետ համաձայնութեամբ, Առողջապահական խորհուրդը կը խնդրէ այս մասին հարկ եղած հրահանգները տալ Էտիրնէի և Զաթալճայի իշխանութեանց։

ԹԷՅ.— Երկրագործութեան նախարարութիւնը փորձի համար թէյի սերմեր յանձնարարած է Ճաբոնցի վաճառականի մը, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի։

ԵՂԾՕՆԱՏԱՏ ատեանն երէկ դատեց Յովակիմ անուն լումայափոխ մը, որ ամբաստանուած էր թէ խարդախութեամբ սնանկացած է։ Դատարանը, յետ քննութեան, նկատելով որ խարդախութեան պարագան հաստատուած չէ՝ այլ թերացեալ սնանկութիւն է, դատապարտեց զայն երկու ամսուան բանտարկութեան։

—Ատեանը երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Հաոդոսցի Ահմէտը, որ առեւտրական երկրորդ դատարանին առաջին քարտուղար Ասըմ պէյի տունն այրած էր թշնամութեամբ։

ԱՐԿԱԾ.— Երէկ առաւօտ հայ մը, որուն անունը յայտնի չէ, Մոմխանէի առջեւ մավունայի մը վրայ նստած ձուկ որսալու պահուն, ծովը իյնալով խեղդուեցաւ։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

Քօնքօրտիայի իտալական օբէռէթի խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ ՄԱՍՔՕԹ (La Mascotta)։

CUNARD ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շէրպուրգ շոգենաւը, նաւապետ Պաքըն, Լիվըրբուլէն հօս պիտի հասնի դէպ ի սեպտեմբեր 2։

ՆԱՄԱԿ ԻԶՄԻՐԷՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէ տուժելոց

ԻԶՄԻՐ, 29 յուլիս

Նահանգիս կուսակալ Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշայի հովանաւորութեամբ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժի արկածելոց ի նպաստ կազմակերպուած ներկայացումն ամսոյս 27ին շաբաթ գիշերը յաջողութեամբ տրուեցաւ։ Նոյն գիշերուան ընդունելութիւնը Պէնկլեան էֆէնտի՝ դերասանական կեանքի փառաւոր օրերէն մին եղաւ։

Ժամը դեռ 8.30ն էր (Ը. Ե.) արդէն քօրտիի թատրոնն ուր պիտի տրուէր ներկայացումը, կիսովին լեցուած էր։ Յատուկ մասնախումբ մը կարգապահութեան կը հսկէր և պաշտօնական անձնաւորութեանց հիւրամեծարի պաշտօն կը կատարէր։ Կէս ժամ ետքը թատերավայրն ամբողջ լեցուեցաւ, ասեղ ձգելու տեղ չէր մնացած. բազմութիւնն 1800-2000 հոգի կը հաշուուի։ Նուագածուաց խումբն, 30 հոգիէ բաղկացեալ, կ'սկսի կայս. քայլերգը զարնել. ամբողջ հանդիսականք յարգանօք յոտնկայս կ'ունկնդրեն։ Ներկայացուելիք խաղն է Չուխաճեանի Թուրքերէն մէկ օբէրէթը որ իւր զուարճալի և հետաքրքրական տեսարաններէն զատ երաժշտութեամբը մանաւանդ հիանալի է։

Վարագոյրը բացուած է. դերակատարք յաջողապէս կ'երգեն. ամեն ոք կ'աշխատի իւր կարողութեան չափով լաւագոյնս ներկայացնել։ Ամենէ աւելի աչքի կը զարնէ Պ. Մ. Պերպերեանի ճապուկ ձեւ ու շարժումներն որով կատակերգակի յատկութիւններ ի յայտ կածէ և օտարականաց իսկ ուշն և ուրուշն առ ինքն կը դարձնէ բացագանչել տալով «պրավօ քոմիքոս»։

Վսեմ. կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշա քիչ ժամանակէն կը հասնի և իրեն յատկացեալ աթոռին վրայ կը բազմի։ Իւր շուրջ բոլորուած են կառավարական բարձր պաշտօնեաներն և հիւպատոսական մարմնոյն մեծագոյն մասը։

Միջնարարներուն, յունական «Ապօլլօն» ընկերութեան նուագածուաց խմբին կիթառ և մանտօլին նուագողներու բաժինը թատերաբեմին վրայ կը նուագէ մի քանի կտորներ որ գոհունակութեամբ կ'ողջունուին։ Պէնլեան էֆէնտի նոյն գիշեր «ինքզինքը գերազանցեց» ինչպէս կ'ըսեն. իր մէն մի երգը, մէն մի ձեւը կը ծափահարուէին. ամենուս հիացման առարկան եղած էր այդ հնօրեայ արուեստագէտը որու համար տեղական ֆրանսերէն թերթ մը կ'ըսէր թէ «Այդ մարդ եզական է. Չուխաճեանի օբէռէթին մէջ իր դերը այնքան լաւ ներկայացուց որպէս թէ ի ծնէ այդ արհեստին մէջ եղած ըլլար»։ Այս համակիր ընդունելութիւնը Պէնլեան էֆէնտիի անշուշտ հին գեղեցիկ օրերու կարօտը առնել տուաւ։

Իւր այժմեան խումբը թէեւ փոքր և պակաս, բայց ամեն ջանք կընեն հասարակութիւնը գոհացնելու և կը յաջողին։ Թենորը՝ Պ. Փափազեան իւր ընտիր յատկութեանց հակառակ՝ ձայնի բարձրութիւն չունի։ Պ. Երուանդ Պէնլեան իբր պուֆֆօն գոհացուցիչ կը նկատուի, իսկ Տիկին Գոհարիկ թէեւ լաւ երգչուհի, գծագրաբար ձեւերու կողմէ թերի է։

Ի մօտոյ նոր դերասաններու մասնակցութեամբ պիտի ներկայացուին Բէմպէ Գըզ և Մուսօֆ։ Գ.

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՃՆՃՈՒՄ 4% ԲՐԻՈՐԻԹԷ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

8րդ վիճակահանութիւն 1894 օգոստոս 1/13ի

31201-31250 36601-36650 49901-49950
50951-51000 55451-55500 59551-59600
84751-84800 87151-87200 93601-93650
96451-96500 98051-98100 98501-98550
99351-99400
100351—100400 121951—122000
142601—142650 156051—156100
156851—156900 175651—175700
181501—181550 183701—183750
191901—191950 209601—209650
218851—218900 220801—220850
224651—224700 232801—232850
240151—240200 247051—247100
247151—247200 250901—250950
280351—280400 300301—300350
303101—303150 316651—316700
328951—329000 333401—333450
338901—338950 354401—354450
354901—354950 360101—360150
366051—366100 375951—376000
380351—380400 385551—385600

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՃՆՃՈՒՄ 1890ի 4,999,500 ՕՍՄ. ՈՍԿԻՈՑ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒՆ

9րդ վիճակահանութիւն 1894 օգոստոս 1/13ի

3301-3350 12601-12650 13801-13850
14101-14150 16751-16800 19851-19900
33551-33600 43001-43050 82401-82450
98201-98250
104001—104050 108551—108600
111101—111150 116851—116900
122201—122250 127401—127450
127501—127550 139001—139050
182701—182750 192501—192550
193501—193550 206651—206700
207101—207150 214551—214600
215551—215600 218051—218100
223201—223250

ԵՐԵՔ ՎԱՐԺՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

ԱԶԴ.— Ֆիլիպէի Ազգ. Վարժարանին համար՝ հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուաց հմուտ վարժուհի մը, օգնականի մը եւ մանկապարտէզի համար վարժուհիի մը պէտք կայ։ Այս երեք վարժուհիներէ առաջինին՝ հինգ ոսկի, երկրորդին երեք ոսկի եւ երրորդին՝ հինգ ոսկի ամսաթոշակ որոշուած է։

Վարժարանին արձակուրդի օրերը լրանալու վրայ ըլլալով, այն վարժուհիները որոնք կ'ուզեն ստանձնել այս ուսուցչական պաշտօնները, պէտք է փութան գրաւորապէս բանակցիլ Ֆիլիպէի Ազգ Վարժարանաց Հոգաբարձութեան հետ, եւ կամ անձամբ դիմեն «Արեւելք»ի Խմբագրատունը։

57 3—3

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Սոյն վարժարանը պիտի վերաբացուի սեպտ. 18ին [Ը Լ.], առաւօտեան ժամը 9ին [Ը. Ե.]։ Գիշերօթիկներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ սեպտ. 17ին Բ. օր։ Նորեկ աշակերտուհիներու ընդունելութեան պայմաններն են հետեւեալը.

Գիշերօթիկները պիտի վճարեն տարին 35 Օ.Ո.
Ցերեկօթիկները » » » 5 » »
Կէս օրին վարժարանին մէջ ճաշող ցերեկօթիկները պիտի վճարեն տարին 10 » »

Երաժշտութեան եւ նկարչութեան համար մասնաւոր վճարում։

Անցեալ տարւոյ աշակերտուհիք պիտի ընդունուին նախկին պայմաններով։

Աւելի տեղեկութեանց համար թղթակցիլ Տօքթ. [illegible] ընտանիք Միս Փէթրիքի հետ, նամակն ուղղելով Ամերիգան խան, Կ. Պոլիս, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը Սեպտ. [illegible]էն սկսելով։

50 5—18

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Հասիւտէ փողոց, Թօմրուք խան
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա	Պաղտատ	Լիմասօլ	Ռուսճուք
Ատանա	Պէյրութ	Մերսին	Սելանիկ
Այտըն	Պրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիքօսիա	Իզմիր
Աղեքսանդրիա	Գոնեա	Ուշաք	Սոֆիա
Ադր. Պոլիս	Լառնաքա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Էնկիւրի	Գահիրէ	Բօր-Սայիտ	

Պարտաթուղթերու եւ արժէթուղթերու յանձման փոխարէն ստակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշւով։

Դրամագեղչ արժէթուղթերու։

Հանուտ փոխանակագրերու, չէքերու, պարտաթուղթերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու։

Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2½ % մէկ տարուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1½ % վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց ասոր փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ։

Բերայի գրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, Բանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւայլն։

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրոմէսներ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշւով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի, տարին 3½ տոկոսով։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նէրմի գըրգըմը քէչի գըլը գըրէկի ճէտուէ 20,000 պէհէր գըրէկի ճէտուէ 5 ղրշ. 20 փարա, միւթէնէվի մըլըրք թիմուր գանթարը ճէտուէ 90 պէհէր գանթարը ճէտուէ 122 ղրշ. միւթէնէվի թէլ թիմուր գանթարը ճէտուէ 20 պէհէր գանթար ճէտուէ 170 ղրշ. ասուտէմէթ թիմուր գանթարը ճէտուէ 25 պէհէր գանթար ճէտուէ 110 ղրշ. թիմուր սաչ գանթարը ճէտուէ 30 պէհէր գանթար ճէտուէ 124 ղրշ. մինտէր իւլինի գըրէկի ճէտուէ 10,000 իլա 15,000։

Նիզամիէ սարրաճխանէ վէ էլպիսէ անպարը իլէ մույթապ ֆապրիգասը իչուն միւպայիա օլունմագ իւզրէ մէվգի մինագասայա գօնուլմուշ օլան պալատէ մուրապպա 6 գալէմ քէչի գըլը իլէ թիմուր վէ սայիրէ ֆիյաթը մէվգուէլէրի իլէ թալիպլէրի եօհտէլէրինտէ օլուպ ապուլթօսը բուլմին 10ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն մինագասալարը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթաալընա վէ իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 թէմինալիթէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 34 1—3

Մէճիտիյէ գըշլաի հիւմայունունտա վագը 1 պապ պագգալ տիւքքեանընըն 310 սէնէսի ագուսթոս նիհայէթինտէ գոնթուրաթօսը խիթամ պուլաճագընտան սէնէյի մէրգումէ իպթիտասընտան 311 սէնէսի ագուսթոս նիհայէթինէ գատար 1 սէնէլիկի իճարէ վիրիլէճէկի ճիհէթլէ միւզայետէսինին իճրասը իչուն թալիպ օլանլարըն չէհր ագուսթօսըն նիհայէթինէ գատար հէր բէնչշէնպէհ կիւնլէրի գըշլա գօմիսիօնընտա միւրաճաաթ էթմէլէրի վէ սօն հաֆթանըն բէնչշէնպէհ կիւնիւ տախի գարարը գաթիի վիրիլէճէկի իլան օլունուր։ Նօ. 35 1—3

Տայիրէի ասքէրիէէ ագարաթընտան Լանկատա Չարշը-պաշընտա վագը գարագօլխանէ արսասը իլէ Այնվանէքրայ գաբուսը խարիճինտէքի պագգալ տիւքքեանը իճարէ վիրիլէճէկինտէն իսթիճարէ թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասքէրի մուհասէպաթ տայիրէսի մուխասէպէսինէ միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 36 1—3

Միւպայիա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան 150,000 գըլէտէն 200,000 գըլէտ գատար գուրու սօղանըն պէհէր գըլէտի 28 փարատա վէ 5000 գըլէտէն 6000 գըլէտէ գատար իւնճի Ֆուանէ սարաճլըքէթ մօմունուն պէհէր գըլէտի 5 ղրշ. 8 փարատա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ ագուսթօսը բուլմին 8ինճի բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնիւ սախի 100տէ 5 թէմինալիթ գապուլ օլունաճագը ճիհէթլէ իթաալընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 37 1—3

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

5/17 Օգոստ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,133,372	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	64 —	64 —
» 10,241,048	100		1	» » B		40 —	40 10
» 30,332,311	100		1	» » C		30 —	30 —
» 43,963,396	100		1	» » D		27 32	27 37
Ֆր. 793,000,000	400		—	Րումելիի Երկաթուղի	1870	128 75	128 50
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	98 —	99 —
Ֆր. 135,631,180	500		5	Բրիորիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,933	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1886	— —	— —
	անուանական	Լուծուած					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 25	8 20
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	3 13	3 20
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	4 30	4 30
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	37 —	37 50
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	470 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 25	6 29
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	524 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	19 36	19 38
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	1 87½	1 77 20
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	6 40	6 45
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	350 —	350 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԴԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	1	80
1 ամսուան համար	3	50
1 օրուան համար	—	75
Ռըբօր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	45
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	110	¼
Փարիզ » Ֆր.	22	85
Վիեննա 8 օրուան Ֆիօր.	11	25
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	12
20 Ֆրանքնոց	87	21
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Րուպլ Թղթադրամ	8	46
Մէճիտիյէ	108	02
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 16 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	40	25
» » C » »	27	80
D (Բացուած »	25	30
(Գոցուած »	25	40
Րումելիի Երկաթուղի »	128	50
Բրիօրիթէ »	487	81
Մաքսային Պարտաթուղթք »	504	37
Օսմանիյէ »	458	75
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	452	50
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	632	50
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	103	62
» » 3½% »	108	72
» Իտալական »	82	20
Քրէտի Լիօնէ »	743	75
Քրէտի Ֆոնսիէ »	890	—
Քոնդուար տ'Էսքոնթ »	503	75
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2885	—
Եգիպտական Միացեալ »	520	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	190
ՎԻԷՆՆԱ 16 Օգոստ.		
Րումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	67	40
Օսմ. Ռէժի »	222	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	30
« Փարիզի » »	49	40

ԼՈՆՏՈՆ 16 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	—
» » B »	40	25
» » C »	27	50
D (Բացուած »	24	93
(Գոցուած »	25	06
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	98	50
Փոխառ. 1877 (Տիֆէնս Լօն)	103	50
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	15	25
Այտընի Երկաթուղի »	12	—
Գասապայի » »	19	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	50
Առանձնաշնորհեալ » »	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	101	93
Ռանթ Հելլենական 5% »	32	—
» » 4% »	35	—
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	85	50
» » Նոր 6% »	98	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	312
ՊԵՐԼԻՆ 16 Օգոստ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	20
Րումելիի Երկաթուղի »	111	70
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	93	20
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	345
» Փարիզի » 2 ամիս	80	75

THERAPIA SUMMER PALACE
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿՆԵՐՈՒ
ԹԱՐԱՊԻՈՅ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՆՈՐ ՊԱՆԴՈԿՆ
ԱՄՐԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՎՈՍՓՈՐԻ ՎՐԱՅ
Ցունիս 15էն մինչեւ ցՀոկտ. 1 (Ն. Տ.)
ՃԱՇԱՐԱՆ.—ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ.—ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆՔ.—
ԶԱՆԱԶԱՆ ԽԱՂԵՐ.—ԲԱՂՆԻՔ

ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԷՖ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(ՓԱՍՏԱՓԱՆ)
Փոխադրած է իւր դրասենեակը Պախչէ-Գափու Անանիասի խան թիւ 0, 11 Սիթամպուլ։ 11—12
1

Ընդդէմ դժուարամարսութեան.—Շաւէնի Գինի։

[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1889
Պարոնայք Սէգօ և Պօսան,
Երբ-է հետէ սկսած եմ գործածել ձեր [illegible] շարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց թուլութեան և անօրինութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։
Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու [illegible] և կը յանձնարարեմ զայն։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
[illegible] բժիշկ [illegible]

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ

Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշորի գարեջրատան ի Միւնիխ, Պաւիէա
Աւստրական Խորհրդական
հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամստերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եորք եւայլն։

Մետալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հակէնաուի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի մետալ), Ամսթերտամի (1883, ոսկի մետալ), Պրուսէլի (1888, ոսկի մետալ և պատույ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքադրամ պատույ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատուններն.

Կապրինուս, զոր կը բանեցնէ Տիմիդրի Ֆրիանտոյամիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Քոնքորտիային դէմը։

Թէքէ—Պաչըի պարտէզը.

Տէմէզլրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է
« Փշոր Պրաու »
Վիլհէլմ Բալուքա
Պազար Ալման 388
Բերա Մեծ-Փողոց, 388 26 11—78

Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ—Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԸՆԿ.

49—52 Կ. ՊՈԼԻՍ ԹԱՀՄԻՍ ՓՈՂՈՑ 52—49
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ ԵՒ ՇԱՔԱՐԵՂԻՆԱՑ

AVEDIS ALEMIAN & KEVORK HOVNANIAN
STAMBOUL RUE TAHMIS 52

Չինաստանէն և Ցէյլանէն հասած են և հետզհետէ կը հասնին նոր տարուան բերքերէն ընտիր թէյեր որոնք կը ծախուին մեր 52 թիւ վաճառատան մէջ։ Իսկ նոր պայմանագրութեան մը համաձայն՝ 49 թիւ վաճառատան մէջ անմրցելի աժանութեամբ կը վաճառուին անգլիական և ֆրանսական հազարումէկ տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, հռչակաւոր Հիւնթլէյ-Բալմեր, Բեք-Ֆրէյն և ուրիշ ականաւոր գործարաններու թարմ պիսքիթներ, ֆրանսական Գոնէէ շօքօլայ և ձօլայ։ Նաեւ տեղական շաքար որ Անգլիոյ մէջ իսկ մեծ համբաւ շահած է։ Ընկերութիւնս մասնաճիւղ մ'ալ ունի Պահճէ-Գափու Մաքսատան նոր [illegible] թիւ 14։ 10 14—60

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4.000.000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	55.000.000 Ֆրք.
1893ի հասոյթք	20.500.000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	70.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փէնիքս Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԷԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ երամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն:

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար: 53

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունին լիագօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն:

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1:

· ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՄՓԷՐԻ

Մէվգըի միւնագասատա օլան Եանեա վէ Բրէվէզա վէ Լօրօս մէվգըիլէրինին տաքիքի իլէ Եանեանըն էրզաքը մալիւմէսի ֆիյաթը մուգարրէրէսի իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլմաղ իլէ Թէնգիլիաթ իճրասը իլէ մէգքիւր տաքիք վէ էրզաքըն իլթասընա Տէրսաատէթտէ Թալիպ օլանլարըն ֆիյաթ վէ չէրայիթինի անլամագ իւզրէ մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 33 3—3

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի մէջ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1800	Բօյօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրօտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Դէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալիաօ	2500	Ճինօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Քըլաօ	2000	Սանդրիակօ	8200
Դագօ	000	Բօլրինօ	4 00	Սաֆօ	2000
Դօմօ	2700	Բօլնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէրանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուսօ	1200
Տիգօ	500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	3500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Էայնամօ	600	Մուրինօ	3100	Ըլտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպպա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տրֆալկրնօ	00
Տրամթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Յրմպօ	200
Ֆալրօն	800	Օգրանօ	4500	Զէրօ	1 0
Ֆիտօ	700	Օղդօ	2000	Մօուրիթօ	1.0

Էմիրջըն Մօնարք	8000
Բիրմըրն Մօնարք	8000
Լըղըըն Մօնարք	8100

Քայրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէրբարք, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:

Մոռէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Րայս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 11ին և 25ին հոս կ'սպասուի:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻՒՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
39

NEVRALGIES ԳԼԽԱՑԱՒ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՑԱՒԱՌՈՒՄ, կանանց ՋՂԱՅՆՈՒԹԻՒՆ, եւ ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին առ նուազն մէկ ժամու մէջ ՏՈՔԹ. ՔՐՕՆԻԷԻ ՀԱԿԱՋՂԱՅԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՈՎ.

Տուփը 3 ֆր. առաքման ծախս չիկայ: Փարիզ, Դեղ. Ռուպիէ, 23, Մոնժ փողոց եւ ամէն լաւ դեղարաններու մէջ:

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլէ, Պօրտոյէ, Միջերկրականէ և Սեւ Ծովէ մէջ— բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Րամէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Իպէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոպուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբըրն	1500
Մարիօթիս	2500	Կիլյէն	1500

Նէֆբէն շոգենաւը, նաւապետ Պրաուն, ամսոյս դէպի 9ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթթըլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ եւ ԸՆԿ.

Մարսիլեայէ և Պոլսոյ մէջ— հաստատապէս բանող

Անատոլի շոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն օգոստ. 28ին երիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.):

Մինկրէլի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի օգոստ. 28ին:

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան

Նաւուղիէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատա
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

COMP RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 1/13 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գշ. 2/14 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 3/15 Սեվաստապոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Դշ. 3/15 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին:
Եշ. 4/16 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի:
Ուր 5/17 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին:

ԱԶԴ.— Օգոստ. 2/19, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բօր-Սայիտ զացող շոգենաւին: 605

MÉTHODE **BROWN-SEQUARD** contre DÉBILITÉ FAIBLESSE **IMPUISSANCE**
Elixir Séquardien "Alpha" pour les deux Sexes
Bien spécifier le sexe en faisant la commande.
PRIX DU FLACON : 25 FRANCS. – Envoi franco contre mandat-poste ou chèque sur Paris adressé au DIRECTEUR du LABORATOIRE de PRODUITS PHYSIOLOGIQUES, 10, Rue de l'Orne, PARIS.

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք 8.000.000
Պահեստի դրամ	» 8.100.000
Տարեկան հասոյթ	» 19.532.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիագօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14

ՏԻԳՐ. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Հաստատեալ
1852 1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ 1852

Մասնագէտք առանց քավչուէ լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անդամէն ամենապատրիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամէն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու:

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 38

ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐԲՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք:

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՉԻ կը կատարուին:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

THE ECONOMICON — ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ — ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ
MARQUE DEPOSÉE

[illegible]

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, Թէյի ճաշակն ալ նրբացած է, որով Թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի:

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի ալ իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր Թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք Թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կ'ընեն:

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր Թէյեր Թէ' սնտուկներու և Թէ' այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին:

Թէ' Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և Թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարել մեր սկզբունքին, որ է «Ընտիր Թէյեր, աժան գին»:

Մեր Թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին եւս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու: 19

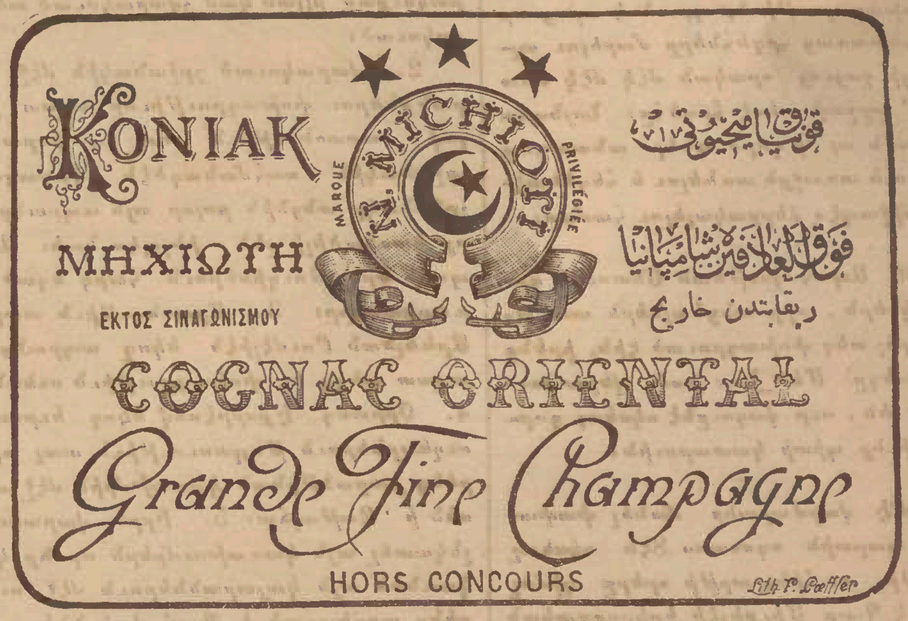

Երեք աստղով շիշը 30 գրուշ, — Երեք աստղով ½ շիշը 15 գրուշ: Երկու աստղը շիշը 18 գրուշ: Մէկ աստղով շիշը 12: Մառասքինօ և [illegible] շիշը 12 գրուշ:

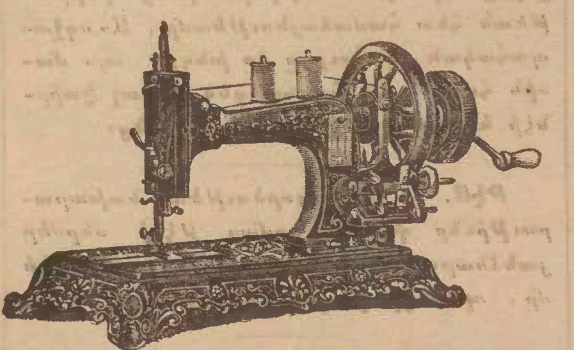

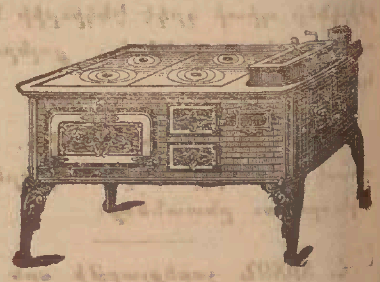

ԷՔՍՊՕՌ ՎԷՌՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

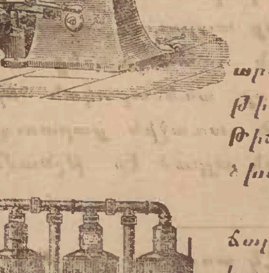

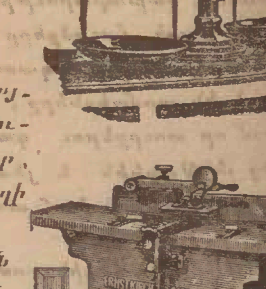

Մեքենաներու և գերմանական այարհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Բերչէմպէ Բազար, Թիճարէթ խան (նախկին կեդրոնատեղի Ճխախոտի Րէժիի)

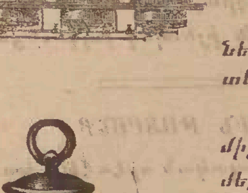

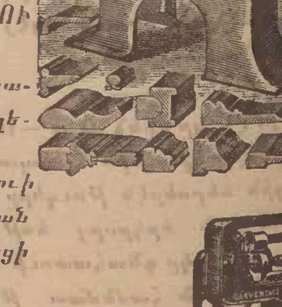

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային և այլն, և այլն ՆԻՒԹԵՐՈՒ և ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ:

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու ամբողջ գործարաններու զետեղման վրայ:

Ցուցագրութեան մէջ կը գտնուի միշտ գեղեցիկ մթերք մը զանազան մեքենաներու, ջրհաններու, խոհանոցի նիւթերու, գերմանական լինոլէօմ ուրիշ վաճառքներու: 798

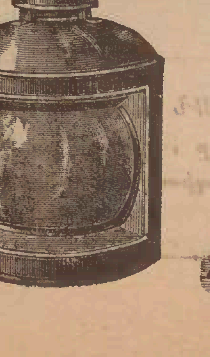

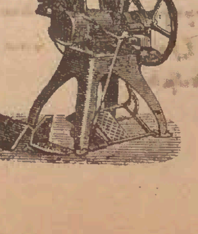

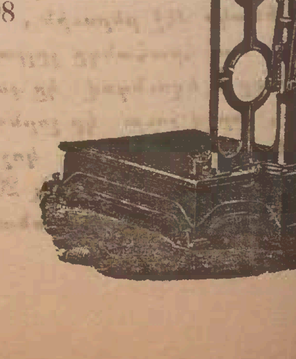

EMULSION SCOTT

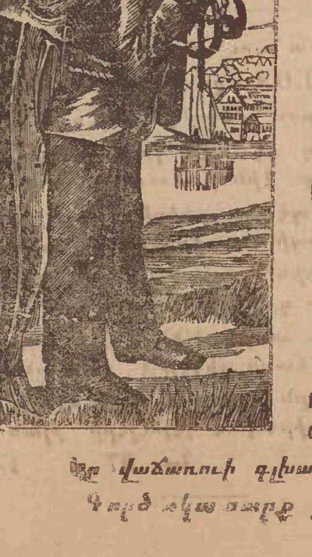

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ.

Իփոֆոսֆիթ կրի և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ԲՈՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք:

Կաթի չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փոքրիկ տղաքներըը կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:

Գործակալք ի Կ. Պոլիս, [illegible]